ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5632 | ՅՈՒԼԻՍ 31/13 ՕԳՈՍՏՈՍ 1904 | ՇԱԲԱԹ | 1 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1322 | ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5632

درعلیەدە غلطەدە ﴿آرەولك﴾ غزتەسی ادارەخانەسی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ԵՒ ՊԱՆՏՐՄԱ

Առաջնորդի կամ Տեղապահի մասին անբաղդ Պանտրմացիք, բաղդը կ'ունենան քիչ մը ատեն վայելելու ներկայութիւնը Դուրեան Սրբազանի, որ նախընթաց օր նոյն քաղաքը մեկնեցաւ քահանայական ձեռնադրութեան մը համար։

Ապահովաբար Պանտրմացիք շատ փառաւոր ընդունելութիւն մը ըրած են Իզմիրի նախկին Առաջնորդին, բայց չեմ գիտեր թէ անոր խորաթափանց աչքէն պիտի կրնա՞ն ծածկել այն անկերպարան եւ ամէն կերպով աննախանձելի վիճակը, որուն մատնուած են իրենց թեմական գործերը։

Գաւառական Ժողովի ընտրութիւնը՝ զոր վերջերս կատարեցին, խնդրոյ առարկայ մնաց հոս, կ'եր. Վարչութեան ատեաններուն վրայ, որովհետեւ տակաւին անոր տեղեկագիրը Պոլիս չհասած, շատ մը բողոքներ կանխած էին զայն, եւ Վարչութիւնը վարանքի մատնած։ Պանտրմայի բոլոր ծանօթ եւ դիրքի տէր ազգայինները, անո՛նք մանաւանդ որ դպրոցի եւ եկեղեցւոյ անունով խնդրուած ամէն նպաստներու համար միշտ բաց կը պահէին իրենց քսակը, կը խնդրէին Պատրիարքարանէն չվաւերացնել կատարուած ընտրութիւնը, որուն ապօրինաւորութիւնը հաստատող այնքան ապացոյցներ կային մէջտեղ։ Պատրիարքարանը այդ բողոքներուն լռելեայն մասին համոզում գոյացնելով՝ չվաւերացուց ընտրութիւնը։

Ուրիշ խնդիր մը՝ վիճակային բաժանման կարգադրութիւնն էր՝ որ կատարուեցաւ վերջերս, ընդհանուր առաջնորդական վիճակներու համար պատրաստուած ցուցակի մը համաձայն։ Մինչեւ այսօր Պանտրմա եւ Պալըքէսէր առաջնորդական վիճակ մը կը կազմէին, թեմակալութեան աթոռ ունենալով Պալըքէսէրը, որ մէ աւելի ընդարձակ է, եւ թէ՛ մանաւանդ առաջնակարգ Սանճագ մըն է, մինչդեռ Պանտրմա՝ Պալըքէսէրի ենթակայ գայմագամութիւն մըն է միայն։ Արդէն Տեղապահը ուզեց Պանտրման թեմակալութեան դարձնել, եւ ամբողջ ամիսներ բնաւ ոտք չկոխեց Պալըքէսէր, ուր սակայն օրինաւորապէս ընտրուած եւ պաշտօնապէս հաստատուած վարչութիւն մը գոյութիւն ունէր։ Այս անգամ, երբ Տեղապահը, երկար վարանումներէ վերջ Պալըքէսէր գնաց, այդ վարչութիւնը զինքը մի՛ միայն իբր հիւր ընդունեց, եւ բացորոշ կերպով մը հասկցուց թէ չուզեր իրեն մրցակից Գաւառական վարչութիւն մըն ալ Պանտրմայի մէջ տեսնել։ Քանի որ Պանտրմա եւ Պալըքէսէր միակ Առաջնորդ մը կամ Տեղապահ մը պիտի ունենային, ի՞նչ հարկ կար երկու առանձին վարչութիւններ հաստատելու։

Այս առարկութիւնը շատ ճիշդ էր։ Պանտրմա Պալըքէսէր միասին, իրենց թեմերով, նոյն իսկ Ասթաղարի չափ ալ հայ բնակչութիւն չունին. հետեւաբար, անտեղի է երկու առանձին վարչութիւն կազմել այդ աննշան սակաւաթիւ բնակչութեան մը համար։

Պանտրմա եւ Պալըքէսէր չեն կրնար առանձին վարչութիւններ ունենալ։ Առաջնորդը կամ Տեղապահը չի կրնար Պանտրման թեմակալութեան նկատել եւ հոն հաստատուիլ, քանի որ Պալըքէսէր Սանճագ մըն է եւ կը կառավարուի Միւթէսարըֆով։ Պատրիարքարանն ալ արդէն այս հիման վրայ որոշած էր Առաջնորդական վիճակներու փոփոխութիւնները։

Խնդիր մըն ալ կար եւ կը մնայ քահանայացու մը մասին, որուն վրայ որդին բաւական գրուեցաւ։ Գաւառացի այն քահանայացուէն զատ՝ զոր Դուրեան Սրբազան պիտի ձեռնադրէ այս օրերս, կար նաեւ անուս եւ քահանայութեան աստիճանին բացարձակապէս անյարմար ու անարժան մէկը՝ զոր Տեղապահը կը փափաքէր քահանայ ձեռնադրել տալ։ Ժողովուրդը, սակայն, որ քահանայացուն կը ճանչնար այն ատենէն՝ երբ Տեղապահը տակաւին Պանտրմայի անունն ալ չէր գիտեր, չուզեց հաւանիլ, եւ ձեռնադրութեան գործը մնաց առկախ։ Պանտրմացիք կը կարծէին թէ մի՛ գուցէ Դուրեան Սրբազան այդ քահանայացուն ալ ձեռնադրէ Գասպարեանին հետ։ Բայց հիմա որ զինքը մօտէն տեսան եւ ճանչցան, հարկաւ ուրիշ ամէն մարդէ առաջ իրենք պիտի յայտարարեն թէ Դուրեան Սրբազանի պէս կղերին բարձրութեան եւ արժանաւորութեան նախանձախնդիր եկեղեցական մը, այդ քահանայացուին նման ապիկարներ չի մղեր քահանայութեան փափուկ ասպարէզին մէջ, որչափ ալ տարիներ առաջ ա՛յս եւ է եղանակով ստորագրութիւններ ալ հաւաքած ըլլան։

Այս մասին կրնան ապահով ըլլալ։ Արդէն իրենց համար կարեւորը աս չէ։ Ասկէ աւելի Գաւառ. Ժողովին ապօրինի ընտրութեան խնդիրը կայ ու կը մնայ, ենթադրելով որ Պանտրմայի եւ Պալըքէսէրի մէջ առանձին առանձին վարչութիւններ պահելու սկզբունքը վերջնականապէս ընդունուի։ Մեր կարծիքը աս է որ Պանտրմա եւ Պալըքէսէր պէտք է միակ Գաւառ. վարչութիւն մը ունենան. ասիկա շատ աւելի օգտակար պիտի դառնայ նոյն իսկ Պանտրմացւոց։ Բայց եթէ անպատճառ առանձին վարչութիւն մը պիտի ունենան, պէտք է որ առաջ լուծել հիմակուան ընտրուածը, զոր Պատրիարքարանն ալ չուզեց օրինաւորապէս ընտրուած նկատել, եւ նոր ընտրութիւն մը կատարել, առանց այս անգամ օրէնքին սահմանները անցնելու։

Դուրեան Սրբազանի ներկայութիւնը առիթ մը կը դառնայ Պանտրմացւոց համար, բոլոր այս առկախ գործերը աւարտելու եւ օրինական հիմի մը վրայ դնելու։ Պատրիարքարանը արդէն կը փափաքէր յատուկ քննիչ մը ղրկել Պանտրմա, այդ գործերը տեղւոյն վրայ ուսումնասիրել տալու համար։ Դուրեան Սրբազան քննչապէս կրնայ կատարել այդ քննիչի դերը, վստահ ըլլալով թէ Պատրիարքարանը համամիտ պիտի գտնուի իր թելադրութիւններուն եւ կարգադրութեանց։

Ուրեմն, Պանտրմացւոց կը մնայ իրենց ուզածը հասկցնել Դուրեան Սրբազանի, որ տեղւոյն վրայ գտնուելով, կրնայ ի հարկին անհերքելի ապացոյցներով ալ համոզուիլ ըսուածներուն ստուգութեան։

Այս կերպով միայն կրնան վերջնականապէս կարգադրուիլ բոլոր այդ առկախ գործերը, որոնք այնքան անտեղի եւ անհաճոյ երկպառակութիւններ յարուցին իրենց միջեւ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՍՈՒԲՈՒՏՈՒՔ

ՔԻՉ ՄԸ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս շատերուն ծանօթ է, մարդկային մարմնոյ ներքին այնքան կարեւոր գործարանները ծածկող, պաշտպանող մորթը մանրադիտակով քննած ատեննիս պիտի տեսնենք որ անիկա միլիոնաւոր ծակտիքներ ունի։

Ի՞նչ է ասոնց պաշտօնականութիւնը. կ'արժէ որ քիչ մը գաղափար կազմենք այս մասին։

Առանց երկար բարակ ծանօթութիւններու մէջ մտնելու, մէկ բառով ըսեմ որ, մորթին վրայ գտնուող այդ անհամար ծակտիկներուն միա՛կ պաշտօնը, միա՛կ կարեւոր պաշտօնն է մարդկային մարմնոյ մէջ հոս ու հոն հաւաքուած կազմած վնասակար ու անօգուտ նիւթերը դուրս վտարել։

Եթէ ո եւ է պատճառով, այդ ծակտիքները գոցուած ըլլան, մարմնոյն մէջ հաւաքուած անպէտ, վնասակար նիւթերը, որոշ քանակութեամբ, մարմնոյն մէջ կը մնան ու այսպէսով մարդկային մարմնոյ ապականացումին, ապա փճացումին նպաստած կ'ըլլան։ Իրաւ է որ երիկամունքներու միջոցաւ մաս մը կ'արտաքսուի անոնցմէ, բայց այդչափը անբաւական է։

Եթէ այդ ծակտիքները գոցուած, խցուած ըլլան, ի՞նչ ընելու ենք։

Անշուշտ կարեւոր պարագայ մըն է աս եւ կ'արժէ որ քիչ մը ծանրանանք այս կէտին վրայ։

Ասոնք շարունակ առողջ վիճակի մէջ պահելու համար՝ գլխաւոր երկու միջոցներ կան։

Անոնցմէ մէկը մորթը լուալ ու շփելն է, իսկ միւսը, աւելի կարեւոր, ներքնահանդերձները յաճախակի փոխելըն է։

Առնենք ասոնցմէ առաջինը. մորթը ո՛րչափ լուանք, ո՛րչափ մաքուր պահենք, ա՛յնքան առողջ կը մնայ ան. ասիկա անժխտելի իրողութիւն մըն է։ Լուացումը, լոգանք առնելը, մարդկային մարմնոյ վրայ ունեցած անհամար բարերար ազդեցութիւններէն զատ՝ ուրիշ կարեւոր յատկութիւն մըն ալ ունի, ո՛ր է մորթէն հեռացնել քաղցկեղած (gangréner) բջիջները։

Տաք կամ պաղ ջուր, էքուսէչի լոգանք շատ տարբերութիւն չեն ըներ, բաւական է որ մորթը շփուի։ Բաղնիքներու մէջ քիսով ժամերով շփուիլ որքա՜ն օգտակար է։ Շատեր այս կէտին բնաւ ուշադրութիւն չեն դարձներ.— մինակ զուարճանալու, ժամանցի համար հոն կը դիմեն։

Ցայանի բան մըն է թէ երբ մէկ կողմէ ծակտիքները գոցուած ու այսպէսով քաղցկեղած անպէտ բջիջները լուացումի ու շփումի միջոցաւ մեր մարմիններէն կը վտարենք, անոնց կը յաջորդեն կենդանի բջիջներ, առողջ բջիջներ, որոնք այնքա՛ն օգտակար են մարդկային մարմնոյն։

Առաջին կէտին վրայ այսչափ. գանք հիմա երկրորդ կէտին։

Ասիկա ալ միւսին պէս կարեւոր է. ներքին հանդերձեղէնները, շապիկ, վարտիք, գուլպայ եւլն., ասոնք ամենքն ալ ամէն գիշեր, պառկելու ատեն, հանելով օդաւէտ, հովոտ տեղ մը կախելու, եւ մերկ մարմինը բարակ կտաւէ գիշերանոցով մը ծածկելու է։

Ամառ թէ՛ ձմեռ այսպէս ընել կարեւոր է. որովհետեւ հակառակ պարագային, եթէ շապիկով եւ չեմ գիտեր ինչերով անկողին մտնելու ըլլանք, մեր մարմինէն արտադրուած ածխային թթուն եւ ուրիշ խել մը կազեր մորթը կը քերթեն, կը կեղեքեն ու այսպէսով անոր մէկ կարեւոր պաշտօնին գործադրութեանը արգելք կ'ըլլան։

Ինչպէս վերը յիշեցի, եթէ 1-2-3 շաբաթ շարունակ միեւնոյն շապիկով պառկուի,— ինչ որ հազուադէպ բան մը չէ — մարմնոյն մէջ գոյացած այդ կազերը չպիտի կրնան դուրս վտարուիլ ու մարմինը պիտի թունաւորուի։

Թոքային ուռուցանութեան (tuber culose pulmonaire = [illegible]) ենթարկուողներէն շատերը մորթի անմաքրութեան զոհերն են։

Ճիշդ աղէկ է հո՛ս, Պերլինի բժշկական համալսարանի ներքին ախտաբանութեան հռչակաւոր ուսուցիչ Տօքթ. Լայտէնի այնքան ճիշդ ու մեկին յայտարարութիւնը յիշել, որ հետեւեալն է.—

«Թո՛ք մարդուս ուղեղը, երիկամունքը, մորթը, ա՛յս երեք գլխաւոր գործարանները իրենց պաշտօնը բնախօսական օրէնքներու համաձայն կատարեն, Բախի մանրէները, ուռուցանութեան այդ անիծեալ էակները, մարմնոյն մէջ չպիտի կրնան բոյներ շինել, որովհետեւ իրենց աճումին նպաստող սնունդ չի պիտի գտնեն»։

Մորթին գործունէութեան չափը տանուած հեղուկին չափէն կախում ունի։ Ամէն մարդ գիտէ որ ամառը աւելի կը քրտնինք, որովհետեւ աւելի ջուր կը խմենք. այն որ ամառ ժամանակ, հեղձուցիչ սա՛ տօթերուն չի քրտնիր, անիկա հիւանդոտ է, կարճ խօսքով, անոր մորթը հիւանդ է։

Առանց երկարելու յօդուածս, ըսեմ որ, մորթը, կարծուածին պէս սանկ բան մը չէ, այլ կարեւոր գործարան մըն է անիկա եւ պէտք է որ անոր մաքրութեանը հոգ տանինք, մանաւանդ սա տօթերուն։

Կ. Տ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ

Մօբասանը, իր նուրբ ու ծանր տառապանքով, ա՛լ կը սկսի ծածկել՝ Մօբասանը։ Սալոններու մէջ, սեղաններու շուրջ, առա՛նց վիշտ զգալու, ծաղկասէր գրողները կը յօշոտեն իր յիշատակը, ու կը վճռեն թէ, Մօբասան տաղանդ չունէր։

Ի՞նչ հեգնանք։ Ի՞նչ ուսուցում։ Մանաւանդ որքան ապերախտութիւն...։ Կոչուած կ'ըսեմ ամէնուն. ո՞վ է այն անձը, արուեստագէտ կամ ընթերցող, որ կրնայ հաստատել թէ, ինք բան մը չի պարտիր Մօբասանին։ Ո՞ւր կը գտնուի այդ երանելին, որ Մօբասանը կարդացած ըլլայ առա՛նց սիրահարուելու, առա՛նց պաշտելու նրբանկար տեսարանի՛ մը համար, ուժեղ ու կուռ էջի՛ մը համար, դողդոջ տողի մը համար, գեղակերտ բառի մը համար, կամ մանաւանդ այն աներեւոյթ բանին համար, զոր, ո՛ր եւ է մէկէ մը աւելի, ինք, Մօբասան գիտէ արթնցնել ու թրթռացնել սիրտերու մէջ։

Մեր կեանքի քսանըհինգ տարիները՝ յաղթական տողերու՛վ ողջունած են զինքը։ Իր ճամբորդութիւններուն մէջ, իրեն հետեւած, մեր լայն լանջքերուն վրայ պաշտած ու պաշտպանած ենք Մօբասանը։

Մեր մտաւոր երիտասարդութեան մասը կը կազմէ Մօբասան։ Ինքն ալ մեր առաջին տարիներու հիացման հրայրքը ունեցած է։ Կը յիշե՞ք սակայն երկար տարիներ, ամէն օր գրեթէ, իրարու կը մօտենայինք սա՛ նախադասութեամբ.

«Վերջին Մօբասանը կարդացի՞ք»։

Ու միշտ, վերջինն էր որ կը թուէր էն աղէկը, ու է՛ն կատարեալը։

Բոլոր ասոնք, ըսէ՛ք, պէ՞տք է, կամ կարելի՞ է որ մոռցուին ... Է՛հ։

Թարգմ. Մ. ԻՍՊԻՐԵԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Աշխարհիս ամէնէն բարեբեր ու հարուստ երկիրներէն մէկն է Հնդկաստան, որուն «բոյսերը արծաթ ծաղիկներ կը բանան, ու ծառերն ալ ոսկի պտուղներ կու տան»։ Նախնի դարերէ ի վեր երկրագործութեան եւ վաճառականութեան կողմէ տիեզերական համբաւ մը ունի. իր ոսկերն ու զանազան հիւսուածեղէնները խիստ հռչակաւոր տեղեր կ'արտածուէին։

Երկրին օդը տաք է, հողը բարեբեր ու պտղատու։ Բուսական բերքերէն՝ նշանաւոր են սանտալենի, եղեւին, նոճի, շագանակենի, թթենի, հնդկը կուզ, արմաւենի, նարգիլենի, աղամաթուզ եւայլն։ Իսկ արմտիքներէն՝ բրինձ, ցորեն, գարի, կանճրակ, իւղահատ, կանեփ, տարոս, սակօ, շաքարեղէգ, թէյ եւ սուրճ. Հանքային հարստութեանց մէջ գլխաւոր տեղ մը կը գրաւեն քարածուխ (1 միլիոն թոնօ) պղինձ, երկաթ, աղ, ադամանդ, յակինթ, զմրուխտ եւ այլ գոհարներ։

Առեւտրական վաճառականութիւնը 4 միլիարդ կը հասնի. գլխաւոր ներածումներն են անգղիական եւ 500 միլիոն ֆրանքի բանուածքներ, ներքին շինուածքներ՝ հիւսուածեղէններ, բրինձ՝ 210 միլիոն ֆ., սուրճ՝ 35 միլիոն ֆ., թէյ 54 միլիոն ֆ., բամպակ՝ 500 միլիոն ֆ., ցորեն՝ 95 միլիոն հէքթոլիտր, ափիոն՝ 287 միլիոն ֆ., ուտի ծառ եւ ադամաթզենիի նաւթ՝ 150 միլիոն, լեղակ՝ 100 միլիոն, քինքինա՝ 35 միլիոն։

Կենդանական բերքերէն՝ բուրդ, մետաքս 200 միլիոն մարթ. մարգ իտ, սատափ, արջառ 35 միլիոն. ձի, էշ՝ 1 միլիոն, ոչխար եւ այծ՝ 18 միլիոն, ուղտ 125 հազար, փիղ՝ 4-500 հատ։

Արհեստներ եւ ճարտարարուեստ ալ բաւական զարգացած են. բամպակ 150 հազար ճախարակ, չբանուած, ծռած եւ կամ նաւթի վերածուած ուտի եւ ադամաթզենի, բրդեղէն հիւսուածքներ, մաղապօ եւ լանօլի գորգեր, շալեր, վզի շալեր, մուսլին, թուղթ, շաքար, գարեջուր եւ ազնիւ ըմպելիներ։

Գանգէսի վրայ կայ Կալկաթա վաճառական կեդրոնը, որուն տարեկան առեւտրական գործառնութիւնները 1 միլիար 2 միլիոն ֆրանքի կը հասնին։ 10 հազար շոգենաւ կ'այցելէ միայն այս նաւահանգիստը, Ֆրանսայի, Մ. Նահանգաց, Աւստրալիոյ, Մորիսի եւ Րէինիոն կղզիներուն հետ հաղորդակցութեան մէջ է։

Հնդկաստան Եւրոպայի բոլոր գլխաւոր քաղաքներուն հետ առեւտրական յարաբերութիւն ունի. հաղորդակցութեան միջոցները կատարելագործեալ են։ Գլխաւոր քաղաքները երկաթուղիով իրարու հետ միացած են. երկաթուղիի բազմաթիւ գիծերէն զատ, Հնդկաստան ունի 14,000 քիլոմեթրէն աւելի ճամբայ եւ 25 հազար քիլոմեթր ջրանցք։

Անգլիական Հնդկաստան ներածուած ալքոլաւոր ըմպելիներէն, արտադրութեան վառօդէն եւ զէնքերէն զատ մաքս չվճարուիր։ Միայն կարմիր գինին մաքսի ենթակայ է։

Տիրող լեզուն անգլիերէն եւ հնդկերէն է. Ֆրանսերէնը ընդհանրացած չէ։ Առեւտրական գլխաւոր մը անպատճառ անգլիերէն գիտնալու է. արդէն Ֆրանսացիք հոս գաղթելու շատ տրամադիր չեն երեւիր։ Բանուորի աշխատավարձը աժան է. մշակ եւ խանձի դասակարգին համար մինչեւ այս տեղաւորը երբեք՝ շահաւոր չէ։

Երկրին մեծագոյն մասը Անգլիոյ, փոքր մաս մը Ֆրանսայի եւ քիչ մը տեղ ալ Բորթուկալի ձեռքն է։ Ֆրանսայի մասին մէջ Բոնտիշէրիի մետաքսի գործարանի մը մէջ 2000 գործաւորներ կ'աշխատին։

Հարաւային կողմը Սէյլան կամ Սէրէնտիպ կղզին կայ, խիստ բարեբեր, ուր կը գտնուի, կ'ըսեն, մեր նախահօր՝ Ադամի գերեզմանը։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ԵՊԻԿՈՒՐԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶ

ՃՇՄԱՐՏԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փիլիսոփայութիւնները շահեկան են եւ իբր հոգեկան յիշատակարաններ, որոնք յարմար են գիտունը լուսաւորելու թէ քանի՛ քանի վիճակներու մէջէն անցած է մարդկային միտքը։ Փիլիսոփայութիւնները, մարդուն ծանօթութեան համար թանկագին, չեն կրնար մարդկային շաղող ո՛ր եւ է բանի վրայով առաջնորդել մեզ։

Փիլիսոփայական դրութիւնները նման են լուսանկարէ այն բարակ թելերուն՝ զորս աստղագիտական դիտակներու մէջ կը դնեն, անոնցմով դիտուելիք տարածութիւնը հաւասար մասերու բաժնելու համար։ Այս թելերը օգտակար են լուսակէտները ճշգրիւ գծելու, բայց ասոնք մարդկային են, ո՛չ թէ երկնային։ Լաւ է որ լուսանկարէ թելեր կենան դիտակներուն մէջ, բայց պէտք չէ մոռնալ թէ դիտակագործն է այդ թելերը դնողը։

* *

«Պէտք է որ գործեմ, քանի որ կ'ապրիմ», կ'ըսէ տօքթէօր Վանըրի Թորանեցէն դուրս ելած մարդուկը։ Ու, իրականութեան մէջ, ապրիլը՝ գործել է։ Դժբախտաբար, հայեցողական միտքը գործի անյարմար կը դարձնէ մարդը։ Հեղինակութիւնը անհրաժեշտ չէ ամէն բան հասկնալ ուզողներուն։ Մտածողութիւն մըն է առօրեայ նպատակակէտէն անդին տեսնել։ Միայն ձիերն ու ջորիներն աչքապանները պէտք ունին անխափան քալելու համար։ Իմաստասէրները ճամբան կանգ կ'առնեն ու իրենց ընթացքը կը փոփոխեն շրջագայութեան ատեն։

* *

Լոյսին ու օդին ծածուկ ներգործութիւնները, համայն բնութենէն բխող այն հազարումէկ առաւօտները, փրկանքն են գեղապաշտ էակներուն, որոնք հակամէտ են իրենց բերկրանքը ձեւերուն ու գոյներուն մէջ փնտռելու։

* *

Բան մը մանաւանդ հրապոյր կ'ընծայէ մարդոց մտածումին. մտահոգութիւնն է ան։ Միտք մը՝ որ անձկատենչ չէ, կը զուարճացնէ կամ կը ձանձրացնէ զիս։

* *

Մենք բարոյագուրկ կը կոչենք զանոնք որ չունին մեր բարոյականը։ Մենք սկեպտիկ կը կոչենք զանոնք՝ որ չունին մեր ունեցած պատրանքները, առանց նոյն իսկ անհանգիստ ըլլալու թէ անոնք ալ ուրիշ պատրանքներ ունին։

Թարգմ. Ա. Ն. Թ.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

ԿԱՐՆՈՅ ՄԷՋ

Տեղւոյս ազգ. դպրոցներու քննութիւնները եւ հանդէսները յատոյ վկայականաց բաշխումը տեղի ունեցան ըստ սովորականին։ Ժողովուրդը ներկայ գտնուեցաւ բոլոր դպրոցական հանդէսներուն, մանաւանդ մանկապարտէզներու քննութեանց։ Այս առթիւ անգամ մըն ալ պէտք կը զգանք ըսելու թէ քննութիւնները և հանդէսները երբեք չեն բարձրացներ կրթական հաստատութեան մը մակարդակը, այլ դպրոցներու վարիչ մարմնոյն կողմէ կանխապատրաստուած միջոց մըն է, որով շողշողուն եւ ակնախտիղ երեւոյթներու տակ պահ մը կը յաջողին շլացնել ժողովուրդը։

Թէ ինչո՛ւ մեր կրթական հաստատութիւնները, հակառակ նիւթական զոհողութիւններու եւ քրտնաջան աշխատութեանց, նպատակայարմար դաստիարակութիւն մը չեն տար, պատճառներէն մէկ քանին յիշեմ։

Ա. Ընդհանրապէս դաստիարակութեան յստակ եւ լայն ըմբռնումը դեռ մեր մէջ մտած չէ, գէթ գործնական տեսակէտով։ Ճիշդ այս պատճառաւ է որ անկարող կ'ըլլանք մշակուած միտք մը, զօրաւոր կամք մը եւ լաւ նկարագիր մը պատրաստելու։ Տակաւին դաստիարակութեան եւ կրթութեան դերերու ըմբռնումը կը շփոթենք իրարու հետ. ահա այս պատճառաւ՝ որոշ զարգացումը կամ ուրիշ խօսքով, բարոյական դաստիարակութիւնը բացարձակապէս տեղի տուած է մեր բոլոր վարժարաններուն մէջ, մտքի մշակութեան առջեւ։ Եթէ երբեք կրթութեան նպատակն է աղան պատրաստել գործնական կեանքի որ եւ է ասպարէզի համար, միւս կողմէն դաստիարակութեան նպատակն է մարդս բարոյականապէս վերածնել, մշակել անոր բնական ձիրքերը, բովանդակ կեանքը բեղմնաւորել առողջ սկզբունքներով եւ սքանչելի ներդաշնակութեան մէջ դնել։

2. Ձեռնհաս հսկող մարմիններու չգոյութիւնը.— Հակառակ մեր շուրջը ճալճալող մտաւոր վարժարաններուն, տակաւին կը պակսին գէթ Երզրումի մէջ, ձեռնհաս անձնաւորութիւններ, որոնք կրթական գործի գլուխն անցնելով, պահանջուած հեղինակութիւնը ունենան, 2000ի մօտ աղոց մտաւոր բարոյական եւ ֆիզիքական կեանքի ապագան հաստատուն կռուանի մը վրայ խարսխելու։ Ասոնց գործն ըլլալ, աւելի դիւրացնել ուսումնական խմբի աշխատութիւնները քան թէ միջամտել եւ իրենց մտքի կարողը եւ գիտակցութիւնը կեդրոնացնել մատակարարութեան խնդրին վրայ. աշխատին պէտք եղած դրամը հայթայթել եւ վճարել ուսուցիչներու ամսականները, գէթ իրենց հեղինակութիւնները անանցմէ բարձր պահելու համար։

3. Դպրոցական պիւտճէի սահմանափակ վիճակը.— Ինչպէս ըսի, մեր ազգ. վարժարաններու մէջ կ'ուսանին 2000ի չափ աղոց. ասոնց դաստիարակութեան մեծ գործը յանձնուած է 51 երկսեռ պաշտօնեաներու։ Անցեալ տարի Գաւառական Ժողովը բարեհաճեցաւ ամսական 75 ոսկիի պիւտճէին վրայ տասը ոսկի յաւելում մը ընել, բացառաբար, Զաւէն վրդ.ի մասնակի պնդումներուն վրայ։ Բնականաբար կրթական հսկայ շէնք մը 85 ոսկիով չի կառավարուիր եւ ապառնած կրթական արդիւնքն ալ անոր ուղիղ պիտի համեմատի։

4. Հիմնական եւ կանոնաւոր ծրագրի մը չգոյութիւնը.— Որչափ որ մեր վարժարանաց կրթական ծրագիրը ամէնէն աւելի հոգածութեան առարկայ եղած է, բայց ցարդ կարելի չեղաւ վերջնական բարեփոխութեան մը ենթարկել զայն. մեր ծրագրէն չէք կրնար որոշ գաղափար կազմել թէ ի՛նչպիսի դաստիարակութիւն մը կ'երաշխաւորէ։ Կարելի չէ պահանջել, որ մեր բովանդակ կրթական հաստատութիւնները միեւնոյն ծրագիրն ու ուղղութիւնն ունենան, միեւնոյն ձեւերով ընթանան։ Բայց գոնէ Ուսումն. Խորհուրդ մը, ուսուցչական մասնիկներ հետ մէկտեղ, միջավայրին եւ իր պահանջները աչքի առջեւ ունենալով, ձեռնհասութիւն ունենան կրթական անփոփոխելի ծրագիր մը պատրաստել եւ նոյն իսկ Գաւառական Ժողովին վաւերացնել տալով յանձնել ի պահ ու պաշտպան գործադրութեան։

5. Դպրոցական պաշտօնէութեան անխնամ կազմակերպութիւնը.— Մասնագէտ ուսուցիչներ գրեթէ չունինք։ Մեր 5 պաշտօնեաներէն 17ը միայն արական սեռին կը պատկանին։ Բաղդատաբար վերջինները աւելի կարող, փորձառու են։ Քննութիւնները այդ համոզումը հաստատեցին մեզ։ Ընդհանրապէս աշակերտուհիներու ալ — օրինակ Հռիփսիմեան վարժարանի — պաշտօնեաներէն մեկնականութեան հոտ մը կը բուրէր քան մանկաւարժութիւնը։ Մեր վարժուհիներու զարգացման միեւնոյն մակարդակին վրայ մնալուն զօրաւոր պատճառներէն մէկն ալ է՝ արտաքին աշխարհի հետ յարաբերութիւն չունենալնին. նաեւ իրենց ծուլութիւնը։ Բնաւ ինքնազարգացման հոգ չեն տանիր, չնայելով որ գրադարանի մը նման փոքրիկ հաստատութիւն մը ունինք Սանասարեան վարժարանի քովիկը։ Զարմանալի մանուկներու կարմիր գոգնոցներու միօրինակութենէն, մարմնամարզի դիւրաթեք շարժումներէն, արամախօսութիւններէն, որոնք տարապ մը աշխատութեան դրոշմը կը կրեն իրենց վրայ եւ յատկապէս կանխապատրաստուած են այդ վայրկեանին համար։ Մանուկները՝ կանոնաւոր եւ գիտակցական ընթերցումէ, իրազննական բազմակողմանի ծանօթութիւններէ — կարելիութեան սահմանի մէջ — զուրկ են. անոնց յիշողութեան եւ հետաքրքրութեան զօրացման պէտք եղած չափով այժմ չէ տրուած, որովհետեւ վարժուհիները իրենք ալ պատրաստուած չեն իրենց պաշտօնին համար։ Ասոր միակ դարմանն հոն է, որ Ուսումն. Խորհուրդը բարեհաճի, գէթ երկու տարին անգամ մը Մանկապարտէզի վարժուհիներէն ամէնէն կարողը ղրկել Պոլիս, յատկապէս այդ պաշտօնին համար պատրաստուելու եւ Ֆրէօպէլեան դրութիւնը մեր մէջ եւս մտցնելու։

6. Կարող եւ ազդեցիկ տեսչի մը պակսը.— Շատ անգամ, դպրոցներու օրըստօրէական յառաջդիմութիւնը կախում ունի՛ զարգացած, փորձառու, ազդեցիկ եւ մանկավարժ տեսչէ մը, բան մը, զոր շատ փափաքած ենք մենք Կարնեցիներս եւ չենք յաջողած ձեռք բերել։

Անցեալ տարի, ճիշդ այս ժամանակներս, «Անկողմնակալ» մը միեւնոյն խորհրդածութիւններ կ'ընէր այդ մասին՝ Արեւելքի սիւնակներուն մէջ։

Քաղաքիս Ուսումն. Խորհուրդը ուղղամտութեամբ իր պարտքը կատարած կ'ըլլայ, եթէ երբեք բարեհաճի, գոնէ 350 աշակերտներու ապագան չմեռցնելու եւ վարժարանի ներքին բարեկարգութեան համար կարեւոր տնօրէնութիւններ ընել։

Կարին ԱՐՄԷՆ

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԵՐ

Մեր կրած բոլոր չարիքները յառաջ կուգան առանձին չկրնալ ըլլալէ. ասկէ ծնունդ կ'առնեն խաղամոլութիւնը, պերճանքը, զբօսամոլութիւնը, գինեմոլութիւնը, ցոփութիւնը, ագահութիւնը, բամբասանքը նախանձը, ինքնամոռացումն ու աստուածամոռացումը։

Լա Պրիւյէր

Տղուն միտքը պարտի վարժուիլ ստուար ճիգերուն, ինչպէս մեր հոգին՝ վշտակրութեան։

Տիկին տը Սթալ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը.—Պատերազմի դաշտէն լուրեր.—«Նայթ-Քոմմէնտըր»ի գործը.—Անձկութիւնը Բեդերսպուրկի մէջ։

Բարիզ, 9 օգոստոս.—Մաթէն հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Բեդերսպուրկէն իր թղթակցէն.—«Ներքին գործոց նախարարին անուանումը տակաւին չկատարուեցաւ։ Նախապէս ընտրելի նկատուածները հիմա մէկ կողմ թողուած են։ Այսօր ներկայացաւ դատական նախարար Պ. Մուրավիեւ։ Խնդրեց իրմէ հերքել այն զրոյցները թէ իրեն առաջարկուած ըլլայ ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը՝ ոստիկանութեան վերակազմութիւնը ուրիշին յանձնելու պայմանով։ Պ. Մուրավիեւ համակրելի չէ պաշտօնի այդ բաժանումին զոր նպաստաւոր չի գտներ։ Իբրեւ նոր ընտրելի կը ներկայացուի Վասիլչիքով իշխանը որ հիմա Խարպինի կը գտնուի իբրեւ պատուիրակ Կարմիր Խաչին։ Բեդերսպուրկի մէջ կ'ըսուի թէ տակաւին պիտի չկատարուի այդ անուանումը, վասն զի պատերազմին առաջ բերած կացութեամբ զբաղած է ամէն ոք։ Լոնտոնէն եւ Բարիզէն հաղորդուածներէն զատ պատերազմի դաշտէն ուրիշ լուր չկայ։ Մեծ ճակատամարտի մը կը սպասուի։ Սակայն շատ սխալ կարծիք մը կազմուած կ'ըլլայ Բեդերսպուրկի կացութեան վրայ, եթէ ենթադրուի որ Քուրոբաթքինի զօրավարը շատ ապահովելիք կը նկատուի Բեդերսպուրկի մէջ։ Հոս միշտ հաստատութեամբ կ'ընեն զօրավարին ծրագրին վրայ, եւ առաւելագոյն թէ Թրուպեցքոյ իշխանը ինչ կը հեռագրէ Քուրոբաթքինի զօրավարին, Մոսկուայի տղոտակցութեան ներկայացուցիչներուն անունով.—«Մենք ամէնքս, ամբողջ Ռուսիոյ հետ, սիրտով եւ միաբանով ձեզի հետ ենք։ Առաջուան պէս հաստատ կերպով կը հաւատանք ուժի եւ հանճարին մասին ձեր ըրած խոստումներուն։ Աստուած օգնէ ձեզի։» Դեսպանները կը շարունակեն անտեսել արտաքին գործոց նախարար Լամսդորֆի կողմէն հետապնդուող ձեւական գրաւումներու խնդրոյն համար։ Անգլիոյ դեսպանը մասնաւորապէս կը ընդդիմանայ ռուսական դրամագլուխներու օրէնքին 21րդ յօդուածը, որուն համաձայն որ եւ է խտրութիւն պիտի չըլլայ չէզոք եւ թշնամի նաւերու միջեւ, երբ անոնք պատերազմի արգիլեալ նիւթեր կը փոխադրեն։ Դեսպանները կը փորձեն բարեփոխումներ կատարել այդ յօդուածին մէջ»։

—Մաթէնի թղթակիցը նաեւ հետեւեալը կը հեռագրէ իր լրագրին.—«Վլատիվոսթոքէն օգոստոս 8 թուականով մասնաւոր հեռագիր մը մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ անգլիական «Նայթ-Քոմմէնտըր» շոգենաւուն ընկղմուելուն վրայ, որուն ընկղմումը օրինաւոր նկատուեցաւ՝ Ջէմուլբօ փոխադրուելիք երկաթուղիի գիծեր բեռցած ըլլալուն համար։ Այդ լիւսցի նաւապետը խօսք տուած էր թէ իր նաւին մէջ պատերազմի արգիլեալ նիւթ չկայ, բայց ռուս սպայ մը առած էր «գրքի»ի տետրա՛ը մանաւանդ անկէն։ Այդ տետրակին մէջ կային նաւուն բեռներուն բուն իսկ հանգամանքը հաստատող գրութեանց պատճէնները։ Դրաւմանց դատարանին նախագահը, նաւապետէն պատուոյ խօսք առնելէ ետքը, ցոյց տուաւ «գրքի»ի տետրակը։ Նաւապետը շուարեցաւ եւ ըսաւ թէ այդ տետրակը ծովին տակ գացած կը կարծէր։ Սոյն տեղեկութիւն կ'աւելցնէ թէ պաշտօնական հեռագիր մը հասած է Բեդերսպուրկ եւ այս իրիկուն հասարակէն պիտի հաղորդուի։ Այդ հեռագիրը շահեկան մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ՝ Բորթ-Արթուրի դէմ կատարուած վերջին յարձակումներուն եւ նաւային ճակատամարտին վրայ։

Բեդերսպուրկ.—Պատերազմի դաշտէն լուր չառնուելուն պարագան կ'աւելցնէ Քուրոբաթքինի զօրավարին բանակին ապահովութեանը նկատմամբ տիրող անձկութիւնը։ Կ'ըսուի թէ Քուրոբաթքին զօրավարը պարտաւորուած է ճակատամարտ մղել, ինչ որ կրնայ ողբալի ըլլալ։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Ընդհանուր կացութիւնը.—Նաւային գործողութիւններ.—Ընդհարում.—Ռմբակոծութիւն.—Ակնեկներու արդիւնքը։

Չէ-Ֆու, 9 օգոստոս.—Երէկ իրիկուան ժամ 10.30էն մինչեւ այս առաւօտ ժամ 3 1/2 թնդանօթի ձայներ կը լսուէին ամէն վայրկեան։ Օգոստոս 6ին Բորթ-Արթուրէն մեկնող ուղեւորներ կ'ըսեն թէ յուլիս 28էն ի վեր ճակատամարտ չէ կատարուած։ Միայն մարտկոցները երբեմն թնդանօթներ կ'արձակեն։

Բեդերսպուրկ.—Ալեքսիէվ ծովակալը Մուքտէնէն օգոստոս 7 թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ կայսեր.—«Այսօր Բորթ-Արթուրի նաւաբաժնին հրամանատարէն ստացուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պայան, Ասքոլդ, Բոյյասեա եւ Նովիք յածանաւերը եւ թնդանօթակիրները յուլիս 27ին դուրս ելեր են՝ թշնամիին դիրքերը ռմբակոծելու։ Ճապոնական Չինկիէն, Իցուկուշիմա, Մացուշիմա եւ Չիոտա մարտանաւերը, երկրորդ կարգի յածանաւեր եւ երեսուն թորփիլանաւեր յարձակեր են ռուսական նաւերուն վրայ։ Պայանի կողմէ արձակուած խոշոր ռումբ մը Իցուկուշիմայի առաջակողմին վրայ պայթեր է եւ զայն պատերազմելու անկարող վիճակի մատներ է։ Աւագ վրայ՝ ճապոնական բոլոր մարտանաւերը մեկներ են։ Ռուսական ական մը վնասեր է Չիոտա մարտանաւին, որուն գլխաւոր կողմը խորտակուեր է եւ նաւը գացեր է դէպ ի Թա-Լիէն-Ուան։ 22րդ մարտկոցէն արձակուած ռումբ մը վնասեր է ճապոնական թնդանօթակիր մը զոր ուրիշ շոգենաւ մը քաշեր տարեր է։ Յուլիս 27ին նկատելով որ Ճապոնները կը յառաջանան Ռուսներուն ձախակի դիրքերուն վրայ եւ նկատելով որ, Շթոսէլ զօրավարին պահանջման համաձայն, պէտք է պաշտպանել Ռուսներուն աջ կողը, այս վերջինները Ռոյցէնշթայն ծովակալին հրամանատարութեամբ ղրկեր են Պայան, Ռէթվիզան, Ասքոլդ, Բալլատա մարտանաւերը եւ Օթվաժնի թնդանօթակիրը։ Այդ միջոցին Լէշչինսքի դերծովակալին հրամանատարութեամբ Կիտամաչի Տիլաֆ նաւը, Նովիք յածանաւը եւ տասներկու թորփիլանաւեր ականներ վերցնելու կ'աշխատէին։ Այդ բոլոր նաւերը դէպ ի Թոնկնանթան յառաջացեր են եւ անկէ, մինչեւ կէսօրէն երեքուկէս ժամ ետքը, ռմբակոծեր են Ճապոններուն դիրքերը։ Վերադարձին, Ռուսները զգուշական միեւնոյն միջոցները ձեռք առեր են, սակայն ական մը պայթեր է ական վերցնող շոգենաւի մը տակ։ Վիթէֆթ ծովակալը կ'ըսէ թէ յուլիս 30ին Բորթ-Արթուրի առջեւ կը գտնուէին ճապոնական հինգ զրահաւորներ, չորս զրահապատ-յածանաւեր, ուրիշ տասը յածանաւեր եւ քառասունըութ թորփիլանաւեր»։

Չէ-Ֆու.—Երկու հարիւր Չինացիներ եւ յիսուն Ռուսներ Բորթ-Արթուրէն Չէ-Ֆու ժամանեցին վերջին քսանըչորս ժամուն։ Անկարելի եղաւ հաստատել այն լուրը թէ ճապոնական յածանաւ մը ընկղմած ըլլայ։ Փախստականները որոնց շատերը ներկայ գտնուեր են երեք օր տեւող ճակատամարտին մէկ մասին, կը հերքեն այն լուրը թէ Ճապոնները մէկ քիլոմեթր միայն հեռու կը գտնուին բերդէն։ Կը յայտնեն թէ ներքին ամրոցէն 10-15 քիլոմեթր հեռու են։ Գայլի բլուրին վրայ եւ շրջակաները վտանգաւոր են Ճապոններուն։ Փախստական մը որ ականատես եղած է Գայլի բլուրին գրաւման համար Ճապոններուն կողմէ կատարուած յարձակումներուն, յուլիս 26ին եւ 27ին, կ'ըսէ թէ չորս հազար Ռուսներ կը պաշտպանէին դիրքը։ Ռուսները, քանի մը անգամներ իրենց հրացանները վար դնելով, խոշոր ժայռեր գլորեր են Ճապոններուն վրայ, հրացանի գնդակներէն աւելի վնաս պատճառելով անոնց։ Ռուսները դաշտերուն մէջ շատ ճարտարութեամբ պահած էին ականները։ Մէկին վրայ ժայռի կտորներ դրուած էին՝ հողով ծածկուած։ Պայթումը մինչեւ մէկ ու երկու քիլոմեթր հեռուն նետեց ժայռերը։ Կ'ըսուի թէ ճապոնական չորս հեծելագունդեր ամբողջովին եղեր են ականի մը պայթելէն, բացի չորս հոգիէ՝ որոնք գերի բռնուած են։

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Քուրոբաթքին ու Շթոսէլ զօրավարները.—Հարիւրապետի մը տեղեկութիւնները.—Սերպ կամաւորներ.—Առաջարկութիւնն որ ընդունուած։

Մոսկուա, 9 օգոստոս.—Ռուս հարիւրապետ Բաթ որ Մուքտէնէն Մոսկուա ժամանեց, Բեդերսպուրկ երթալու համար, կը պատմէ թէ Լիաօ-Եանկի մէջ Քուրոբաթքին զօրավարին եւ Բորթ-Արթուրի մէջ ալ Շթոսէլ զօրավարին այցելութիւն տուեր է։ Հարիւրապետը ապահովցնելով կը խօսի Լիաօ-Եանկի ռուս զինուորներուն կացութեանը վրայ։ Նաեւ թէ Քուրոբաթքին զօրավարը հանդարտ, հաստատամիտ ու քաջառողջ է, ինչպէս էր Բեդերսպուրկէն մեկնած պահուն։ Զօրավարին գործունէութիւնը զինքը ցերեկ բնաւ չի դադրիր։ Հարիւրապետը կը հերքէ օտար լրագիրներու այն լուրերը թէ Քուրոբաթքին զօրավարը ընկճուած ու նեղացած ըլլայ։ Անոր հանդարտութիւնը կը փոխանցուի շուրջը գտնուողներուն։ Ռուս հարիւրապետը որ Բորթ-Արթուրէն մեկնող վերջին թէ կառախառնորդ ճամբայ ելած էր, այնպէս կը նկատէ թէ այդ տեղը դեռ երկար ատեն պիտի դիմադրէ։

Վիեննա.—Պելկրատէն կը հեռագրեն վիեննական թերթի մը թէ Ռուսիոյ համար կամաւորներու խումբեր կազմելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, որ դադրած էր Ռուսիա սերպ կամաւորներ ընդունած չըլլալուն համար, լուր առաւ որ Ռուսիոյ պատերազմական վարչութիւնը միտքը փոխած է եւ պատրաստ է երկու հազար սերպ կամաւորներ ընդունելու Մանչուրիոյ համար։ Յանձնաժողովը միջոցներ ձեռք կ'առնէ կամաւորներու խումբ մը անյապաղ ճամբայ հանելու համար։

ՉԷԶՈՔՆԵՐԸ

Պատերազմի արգիլեալ նիւթեր.—Մ. Նահանգներ.—Պ. Հէյի մէկ շրջաբերականը.—Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ։

Ուաշինկթըն, 9 օգոստոս.—Ահաւասիկ ամփոփումը Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի յայտարարութեան չէզոքներու իրաւունքներուն վրայ պատերազմի առթին, յայտարարութիւններ զորս Պ. Հէյ յունիս 10 թուականով ղրկած է Եւրոպա գտնուող ամերիկեան դեսպաններուն.—«Այն իրողութիւնը թէ սկզբունքով պատերազմի արգիլեալ նիւթ նկատուելուն ածուխը եւ ուրիշ վառելանիւթեր, ինչպէս նաեւ խամ բամպակը, կրնայ յանգիլ վաճառումներու բոլորովին արգիլուելուն չէզոքներու կողմէ պատերազմիկ Պետութեանց ժողովուրդներուն բոլոր այն առարկաներուն որոնք կրնան զինուորական գործածութեան մը յատկացուիլ։ Այն իրողութիւնը թէ ածուխը, ուրիշ վառելանիւթեր եւ խամ բամպակը պատերազմի արգիլեալ նիւթ կը նկատուին պարզապէս այն պատճառին համար որ պատերազմիկ Պետութեան մը չպաշարուած նաւահանգիստը կը ղրկուին, հիմա բացարձակապէս հակառակ է չէզոք վաճառականութեան մը բնական եւ օրինաւոր իրաւունքներուն»։ Որ եւ է պատճառով այս շրջաբերականը չհրատարակուեցաւ, բայց անոր պատճէնները տրուեցան նաւատէրերուն որոնք արտաքին գործոց պաշտօնատունը գացած էին՝ իրենց իրաւունքներուն նկատմամբ տեղեկութիւն առնելու։ Շրջաբերականը հիմնուած է ռուս կառավարութեան այն յայտարարութեան վրայ թէ ածուխը, նաւթը եւ ալքոլը պատերազմի արգիլեալ նիւթ նկատուած են։

Լոնտոն.—Անգլիոյ նախարարապետ Պ. Պալֆուր, երէկ, Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ սա յայտարարութիւնը ըրաւ անգլիական չէզոք նաւերու իրաւունքներուն նկատմամբ.—«Կը յիշէ ժողովը թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը ընդդիմացաւ Մալաքքայի գրաւուելուն, այն միակ պատճառով որ ռուս նաւերը նախապէս առեւտրական դրօշով անցեր էին նեղուցը, իրաւունք չունէին յածանաւերու վերածուելու այն պայմաններուն մէջ ուր կը գտնուէին Բեդերսպուրկ եւ Սմոլենսք։ Ուրեմն խօսիլ բողոքեցինք ռուս կառավարութեան, որ փութացաւ կ'երեւայ համակերպելու մեր պահանջմանց։ Պէտք չէ մոռնալ թէ Բարիզի եւ Լոնտոնի դաշնագրութիւնները կնքուելէն ի վեր, որոնց վրայ կը յենունք, այդ կարգի միջադէպ մը չէր պատահած։ Եթէ ռուս կառավարութիւնը իրաւունք ունէր, կրնար նաւը ռուսական նաւահանգիստ տանիլ եւ գործը յանձնել գրաւմանց դատարանի մը։ Միւս կողմէ եթէ իրաւունք ունէինք, իրաւունք չունէին Մալաքքան գրաւելու։ Մեր նպատակն է թող չտալ որ այս նոր միջադէպը այն տեսակ համեմատութիւններ առնէ, որով երկու երկիրներուն միջեւ անհամբեր ձգտում մը առաջ գայ, ձգտում մը որ իմ կարծիքովս կրնար աւելի բուռն հանգամանք առնել դիւրաւ։ Մալաքքայի մասին եղած կարգադրութիւնը իրաւախոհութեան հանգամանք մը ունէր։ Ռուսները հոս կեցան նաւը ռուսական նաւահանգիստ մը տանելու, բեռները քննելու եւ խնդիրը գրաւմանց դատարանի յանձնելու գաղափարէն։ Մեր կողմէ, մենք ընդունեցինք որ նաւը ռուսական նաւահանգիստ մը տարուի, հոն զուտ ձեւակերպութեան համար քննուելու եւ իսկոյն արձակուելու նպատակով։ Որոշուեցաւ նաեւ որ ռուսական կամաւոր նաւատորմին պատկանող այդ երկու նաւերը ալ իբր յածանաւ պաշտօն պիտի չկատարեն։ Ռուսիա, վերջապէս, գործադրեց մեր բոլոր պահանջումները։ Կը խոստովանիմ թէ ըրած չեմ ցաւիր որ ինչ որ կարելի է ըրինք՝ համակերպելու ռուս կառավարութեան տեսութեանց։ Իր կողմէ ռուս կառավարութիւնն ալ անհնար ընթացք մը չունեցաւ։» Պ. Պալֆուր մերժեց այն գաղափարը թէ Մալաքքայի մէջ կատարուած վերջին քննութեան հետեւանքը պիտի ըլլայ՝ նաւեր գրաւելու իրաւունքին ընդունելութիւնը։ Նայթ-Քոմմէնտըրի ընկղմելու խնդրոյն համար Պ. Պալֆուր յայտարարեց թէ կ'երեւայ որ ռուս սպան բրիտանական այդ նաւը ընկղմեր է այն պատճառով որ նաւը պատերազմի արգիլեալ նիւթ կը պարունակէ եւ թէ դժուար է զայն նաւահանգիստ մը տանիլ։ Պ. Պալֆուր եզրակացուց որ Անգլիոյ կառավարութիւնը այնպէս կը նկատէ թէ խնդրոյ առարկայ եղած պարագաները, տարբեր ըլլան թէ ոչ, բաւական պատճառ մը չեն արդարացնելու չէզոք նաւի մը խորտակումը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ ԴԷՊ Ի ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՐՁԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ.—Ձերս օրէ ի վեր Բորթ-Արթուր կը ռմբակոծուի։

Թոքիօ.—Ռուսական նաւաբաժնին ձեռնարկը Վլատիվոսթոք ժամանելու համար, ապարդիւն մնաց։

—Ռուսական նաւաբաժնին մեծ մասը նորէն Բորթ-Արթուր դարձաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բորթ-Արթուրի ռուսական նաւաբաժնէն երեք յածանաւեր Քիաօ-Չէու (գերմանական նաւահանգիստ) ժամանեցին։

—Ճապոնները չինական եզերքներուն առջեւ բռնեցին Բորթ-Արթուրի ռուսական նաւաբաժնին վերաբերեալ երկու թորփիլանաւեր։

ԲԷՐԼԻՆ.—Բորթ-Արթուրի նաւաբաժնին գրեթէ ամէնքն ալ նաւահանգիստէն դուրս ելան։ Թոկօ ծովակալը չկրցաւ բանել այդ նաւաբաժինը։

—Ռուսները, երեք օրուան ճակատամարտէ մը ետքը, նորէն գրաւեցին Թաքուչանի բարձունքը։

—Չէ-Ֆուի մէջ Ճապոնները վերցուցին Տաճիօ նաւին կողմնակները։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ռուսական Ասքոլդ եւ Նովիք յածանաւերը եւ երկու թորփիլանաւ Չէն-Թոյի նաւահանգիստը ժամանեցին։

—Թոքիոյի մէջ բուռն դժգոհութիւն պատճառեց այն պարագան թէ ռուսական նաւաբաժինը կրցած է ազատիլ Թոկօ ծովակալին հետապնդումէն։

ԲԱՐԻԶ.—Բորթ-Արթուրէն դուրս ելած ռուսական եւ ճապոնական նաւաբաժիններուն մէջ կատարուած նաւային ճակատամարտին մինչեւ ճապոնական յածանաւ մը ընկղմեցաւ։ Ռուսական նաւաբաժինը կրցաւ ծովին բացը երթալ առանց վնասուելու։

ԲԵՂԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ալեքսիէվ ծովակալը կը հեռագրէ Ցարին թէ Բորթ-Արթուրի ռուս հրամանատարին մէկ տեղեկագրին նայելով, ռուսական նաւաբաժինը օգոստոս 10ին նոյն նաւահանգիստէն դուրս ելեր է։ Մոնկոլիա շոգենաւին նաւապետը կ'ըսէ թէ հորիզոնին վրայ երեք առաջին կարգի յածանաւ, ութ փոքր յածանաւ եւ տասներկու թորփիլանաւ կը տեսնուէին։

ԲԱՐԻԶ.—Պալթիկի նաւաբաժինը իր ամբողջ ածուխը առած է եւ պատրաստ կը գտնուի քսանչորս ժամէն ճամբայ ելլելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կէս պաշտօնական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ ռուսական կամաւոր նաւատորմէն հինգ նաւեր նոր հրամանի մը պիտի սպասեն՝ պատերազմի արգիլեալ նիւթեր փնտռելու համար։

ՑԱՄԱՔԻ ՎՐԱՅ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԷՐԼԻՆ.—Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ Թաքուշան եւ Լիաօ-Եանկի միջեւ տեղը թնդանօթներու մեծ ճակատամարտ մը սկսած է եւ թէ օդը շատ լաւ է ու զերծ՝ խոնաւութենէ։

—Թիէն-Չինէն կը հեռագրեն թէ Ռուսները Հայ-Լիէնկէն հինգ մղոն հեռուն ամուր տեղ մը համախմբուած են, ուր բազմաթիւ նոր զինուորներ կը ստանան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռուսները համախմբուած են Լիաօ-Եանկի արեւմտեան կողմը՝ քսան մղոն հեռուն տեղ մը։ Անոնք անընդհատ նոր զինուորներ կը ստանան Լիաօ-Եանկէն։ Հաւանական կը նկատուի որ Ռուսները այդ կերպով կը պատրաստուին յարձակողական ձեռնարկել՝ Մու-Թիէն-Լինկի կիրճին ուղղութեամբ։

ՉԻՆՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիու-Չուանկէն կը հեռագրեն թէ Չինաս մէջ զինուորական մեծ գործունէութիւն մը կը տիրէ։ Ամէն օր զինուորներ կը համախմբուին որոնք Ճապոնցի սպաներու կողմէ կը մարզուին։ Մեծ դէպքեր կը նախատեսուին։

ԲԵՂԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ռուսիոյ կայսրուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Բեղերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Պ. Մուրավիեւ մերժեր է ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը։

ԱՆԳԼԻԱ

Երեսփ. ժողովին մէջ.—Զինուորական օրինագիծը.—Կարտինալ Վանութելլի։

Լոնտոն, 9 օգոստոս.—Պատերազմական պաշտօնական խմբագրութեան վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, պատերազմական նախարար Պ. Արնոլտ Ֆորսթէր ըսաւ թէ բանակին վերակազմութեան մասին իր ներկայացուցած օրինագիծը լուրջ եւ ընդհանուր քննադատութիւններ չէ յարուցած։ Լորտ Ճորճ Համիլթըն դիտել տուաւ թէ կրնայ անանկ դէպք մը պատահիլ որ Անգլիա պարտաւորուի 100,000 զինուորական զօրք ղրկել Հնդկաստան։ Պ. Պրատրիքի նախկին ծրագրով կարելի պիտի ըլլար այդքան զինուոր գտնել, բայց ո՛չ Պ. Ֆորսթէրի օրինագծով։ Երկրակալական քաղաքականութիւնը անհնար է սպառազինութեան զօրքերու թիւին զեղչումին հետ։ Լրագիրներուն մեծ մասը իրենց կարծիքը կը յայտնեն այս վիճաբանութեան վրայ եւ մատնանիշ կ'ընեն տիրող անկանոն կացութիւնը։ Երեսփ. ժողովը իր երէկի նիստին մէջ, քուէարկեց պատերազմական նախկին նախարար Պ. Պրատրիքի կողմէ պատրաստուած կանխատեսութիւնները խմբագրութեան մասին։ Արդի պատերազմական նախարար Պ. Արնոլտ Ֆորսթէր մէկ կողմ դրաւ իր նախորդին զինուորական օրինագիծը (վեց զօրաբանակներու կազմութիւն) եւ նոր օրինագիծ մը պատրաստեց։ Կացութիւնը ա՛լ աւելի կը կնճռոտի, երբ նկատի առնենք որ Պ. Արնոլտ Ֆորսթէր ծանուցած է թէ ինք ձեռք կը քաշէ յառաջիկայ ընտրութիւններէն։

—Կարտինալ Վանութելլի, այս առտու, Լոնտոն հասաւ, եւ Ուէսթմինսթըրի արքեպիսկոպոսին բնակարանը գնաց։ Կարտինալը երեքշաբթի օր Անգլիա պիտի ուղեւորի։ Էտուարտ թագաւորին պիտի ներկայանայ, հակառակ շրջած այն զրոյցին թէ Պապին կողմէ պաշտօն ստանձնած է թագաւորին մօտ։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Երկաթուղիի մը կամուրջը փլած.—Ցորդահոս անձրեւ ու փոթորիկ.—Հարիւրաւոր զոհեր։

Ուաշինկթըն, 8 օգոստոս.—Տէնվըրէն Րիօ-Կրանտ տանող երկաթուղիի ճամբուն վրայ ահռելի արկած մը պատահեցաւ։ Ճեպընթաց կառախումբին վայրաշարժը ու երեք վակոններ գիծէն դուրս ելան այն պահուն երբ կամուրջի մը վրայէն կ'անցնէին Էտէնի մօտ։ Բոլորատալի հարաւակողմը ծագած բուռն եւ տեղատարափ խառն փոթորիկ մը պատճառ եղաւ որ չորցած գետակ մը հեղեղի մը վերածուի, խախտելով երկաթուղիի կամուրջին հիմերը։ Վայրաշարժը հազիւ թէ կամուրջին վրայէն կը յառաջանար, երբ այս վերջինը փլաւ։ Վակոն-սալոնը հազար վեց հարիւր մեթր հեռուն գտնուեցաւ. վակոն-ծխարանը եւ դայքերու վակոնը երեւան չհանուեցան դեռ։ Ճաշարան-վակոնը եւ ննջարան-վակոնը միայն երկաթուղիի գծին վրայ մնացին։ Գայքերու վակոնը արկածին վայրը գտնուեցաւ։ Դրամարկղի մը պարունակութիւնը կողոպտուած էր։ Բազմաթիւ դիակներ հանուած են վակոն-սալոնէն, որ կէս մը աւազով լեցուած է։ Ուղեւոր մը մինչեւ ութը հարիւր մեթր տեղ քշուեր է գետին հոսանքէն, բայց կրցեր է ցամաք հասնիլ։ Երկու հարիւր հոգի հետազօտութիւններ կը կատարեն, դիակները գտնելու համար։ Կը կարծուի թէ զոհերուն թիւը 125ը կ'անցնի։

ԽԱԶԱԽԻ ՄԸ ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Գերի ինկած խազախ մը.—Ճապոնցիներուն խոշտանգումը.—Խազախին ճարպիկ խոյս տալը։

Ռուս լրագիրներու Մանչուրիոյ թղթակիցը կը պատմէ Ճապոնցիներուն ձեռքը գերի ինկած Խազախի մը արկածը, որ յաջողեր է փախչիլ։ Մայիս 8ին, Խազախներու ջոկատ մը Սաղմանէ ղրկուած էր, Ֆէնկ-Հուանկ-Չէնկի ուղղութեամբ հետախուզութիւն կատարելու համար։ Վաթսուն քիլոմեթրի չափ ճամբայ առնելէ յետոյ, ծուղակի մը մէջ ինկաւ, Ճապոնցիներուն կողմէ լարուած։ Այս վերջինները թողուցին որ Ռուսները յառաջանան, սկսան երեք կողմէ կրակ ընել անոնց վրայ։ Ընդհանուր Խազախները ետ քաշուեցան թշնամիին կրակին պատասխանելով։ Խազախ մը, թեթեւապէս վիրաւորուած, նպատակակէտը եղաւ թշնամիին հրացանաձգութեան։ Բայց օգուտ քաղելով գետնին խորտուբորտ մասերէն, յաջողեցաւ թաւ ծառաստան մը հասնիլ։ Իր վէրքը կապելէ յետոյ, հրացանը եւ փամփուշտները այնպիսի տեղ մը՝ որուն դիրքը միտքը պահեց, եւ փորձեց իր ընկերներուն միանալ։ Ճապոնցիները սկսան հալածել Խազախը, իրենց լարած ծուղակէն հեռանալով։ Հրացանի բունի մը հարուածը ընդունելէ յետոյ, Խազախը թող տուաւ որ իր վրան խուզարկեն։ Բայց անոնք չկրցան դաշոյնը գտնել, զոր Խազախը իր կօշիկին մէջ պահած էր։ Ազգարարեցին որ երեւան հանէ պահած հրացանը եւ փամփուշտները։ Խազախը պատասխանեց թէ բանակէն դուրս գտնուող ջրհորի մը մէջ կը նետէր։ Ճապոնցիները սկսան ծեծել զայն եւ տանջել, որպէս զի ցոյց տայ զէնքերը։ Խազախը դարձեալ մերժեց։ Գիշերը տաղաւար մը կապեցին, պահակի մը հսկողութեան յանձնելով։ Կէս գիշերէն յետոյ պահակին քունը տարած ըլլալով, Խազախը օգուտ քաղեց այդ առիթէն եւ խոյս տալ պատրաստուեցաւ։ Թեւերը կապուած էին ձեռքերը, բայց յաջողեցաւ դուրս հանել կօշիկին մէջ պահած դաշոյնը, եւ անով կտրել կապերը ու խոյս տալ թշնամի կարգերուն մէջէն։ Յետոյ ազատասահմանի կողմը երթալով, յաջողեցաւ գտնել հրացանը եւ փամփուշտները։ Միշտ կողէ ի կող յառաջանալով, ձիաւոր Չինացիի մը հանդիպեցաւ, որ հաւանեցաւ ռուսական բանակատեղին առաջնորդել, ուր հասաւ քանի մը օր յետոյ։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայսր. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ռուսիոյ, Իտալիոյ եւ Ռումանիոյ դեսպանները իրենց առաջին թարգմաններով, Հոլանտայի դեսպանը, առաջին քարտուղարը, կինը եւ առաջին թարգմանը, պուլկարական գործակատարը, պուլկարական հիւանդանոցի բժշկապետը, կինը եւ աղջիկը, ամերիկեան դեսպանին որդին, եղբօրորդին եւ ընկերը, հելլենական դեսպանատան զինուորական կցորդը, երկրորդ թարգմանը, Եարկիօս թագաւորին առաջին թիկնապահին կինը Տիկին Տէլլաղի, Օլկա թագուհիին մասնաւոր բժիշկը եւ դեսպանատուններէն յանձնարարուած քառասունէ աւելի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արարողապետ Իպրահիմ պէյի եւ օժնեկապետ Եմին պէյի միջոցաւ [illegible]։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿՈՒԶՈՒՄ.—«Երէկ ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած ունկնդրութեամբ, Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ, Իտալիոյ դեսպան Իմբէրիալի մարքիզը, Ռումանիոյ դեսպան Պ. Լահովարի եւ Հոլանտայի դեսպանը Պիլլանտ կոմսը ոչ-պաշտօնապէս եւ զատ զատ պատիւ ունեցան ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ Դամասկոսէն մինչեւ Մաան եղած մասին (479րդ քիլոմեթրին վրայ) բացումը պիտի կատարուի կայս. Գահակալութեան տարեդարձին օրը՝ օգոստոս 19, կ'ըսէ։ Իրատէի մը համաձայն, պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրման փաշա, կայս. անձնական ադյուտանտներէն միրլիվա Ճավիտ փաշա եւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագէտ պաշտօնեաներէն Մուսթաֆա էֆ. Դամասկոս պիտի երթան՝ բացման այդ հանդէսին ներկայ գտնուելու։

ՀԱՊԷՇ պատուիրակութիւնը երէկ ռուսական շոգենաւով ճամբայ ելաւ՝ Հապէշիստան վերադառնալու համար։ Խարբէրէ արարողապետի օգնական Մէհմէտ պէյ եւ կայս. թիկնապահ դեր-գնդապետ Մէհմէտ Ալի պէյ շոգենաւ երթալով, ողջերթ մաղթեցին։ Պատուիրակութիւնը խնդրեց անոնցմէ իր երախտագիտութիւնները մատուցանել յառաջ կայս. Գահոյից՝ այն կայս. շնորհներուն համար որոնց արժանացաւ Կ. Պոլիս գտնուած միջոցին։ Պատուիրակութեան պետ Մոյշիա զօրավարին պաշտօն յանձնուեցաւ՝ Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդել Հապէշիստանի կայսեր։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Սալոնիկ Նոյէ Ֆրէյէ Բրէսսէն կ'արտատպէ հետեւեալը որ Մոնաստիրէն գրուած է.—«Ռումէլիի նահանգաց մէջ գործադրուած արդուիմները շատ գոհացուցիչ արդիւնք մը ըրած են հաւասարիմ ժողովրդեան ամէն դասակարգերուն վրայ։ Պուլկարներուն եւս ուրախութիւն պատճառած են։ Պուլկարները որոնք երախտապարտ են կայսերական այդ գործառնութեանց համար, կը փութան կայս. կառավարութեան ծառայութեանը մէջ մտնելու, մանաւանդ կայս. վարժարաններէն շրջանաւարտ եղած Պուլկարներէն շատերը աղերսագիրներ մատուցանելով կը խնդրեն որ կայս. կառավարութեան ծառայութեանը մէջ ընդունուին։»

—Էտիրնէի նահանգը վերադարձող Պուլկարներու ամէնքն ալ իրենց տուներու շինութեան կ'աշխատին, այդ կերպով ճարելով իրենց ապրուստը։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Քիլի մէջ նորոգուող Ասարը Թէվֆիգ մարտանաւին շինութիւնները քիչ ատենէն պիտի աւարտին եւ արագութեան փորձը պիտի կատարուի։ Այդ մարտանաւը ունի 4,700 թոնօ տարողութիւն, 273 ոտք երկայնութիւն, 53 լայնութիւն, 3600 ձիու ուժով մեքենայ եւ ժամը 17.5 մղոն արագութիւն։

—Արմաթրանէի նաւագործարանին մէջ պիտի շինուին նոր յանձնարարուելիք յածանաւը եւ մարզարան-մարտանաւը։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Սկիւտարի Փաշա Լիման անուն տեղը մթերանոց մը պիտի հաստատուի Էրէյլիէն բերուած ածուխներուն համար, որով օսմ. մարտանաւերը եւ Մահսուսէի շոգենաւերը պիտի կրնան դիւրութեամբ ու աժան ածուխ գտնել. նաեւ կարելի պիտի ըլլայ ուրիշներու ալ ածուխ վաճառել։ Ծովային նախարարութիւնը երկու շոգենաւ պիտի յատկացնէ՝ նոյն մթերանոցը ածուխ փոխադրելու համար։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ.—Կ. Պոլսէն կը գրեն վիեննական թերթերուն թէ զրոյց մը նայելով, օսմ. ծխախոտի Ռէժին կայսական ներկայ տարուան մէջ քսան ֆր. շահաբաժին պիտի տայ. անցեալ տարի տասնըութ ֆր. տրուած էր։

ՀԱՄԻՏԻԷ մրցանակը որ Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ հաստատուեցաւ Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ, այս տարի տրուեցաւ Հէյպէլիի աստուածաբանական վարժարանին շրջանաւարտներէն Միլթիատի Հիէթրպուլօս եւ Նաւնիս Զաքիմաթիս էֆ.ներու եւ Ֆէնէրի մայր վարժարանին շրջանաւարտներէն Քիմէոն Նաքիմ եւ Սթէլիանիտի էֆ.ներու՝ օսմաներէնի մէջ առաջնակարգ հանդիսացած ըլլալնուն համար։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒԼ-ՀԱՄՐԵՐՈՒ վարժարանին հաստատման համար կազմուած յանձնաժողովը ձեռնհաս պաշտօնեաներէն տեղեկութիւն ուզեց թէ այդ հաստատութեան մէջ ո՛րքան աշակերտ պիտի ընդունուի եւ այլն։ Յանձնաժողովը այդ կարգի տեղեկագիր մը ստանալէ յետոյ, [illegible] խորհրդակցութեանց պիտի ձեռնարկէ։

ՏԱՐԻՒՇՇԷՖԱԳԱՆ բարձրագոյն վարժարաններուն կարգը պիտի դասուի։

ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ներքին եւ արտաքին թղթատարութեան համար գործածուած նամակադրոշմները միացնել եւ թղթատարական գործառնութիւնները երկրին պէտքերուն համապատասխան կերպով ընդարձակել ու բարեկարգել։

ԻԶՄԻՐԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Բարիզէն Տիկին Բաքոտ եւ աղջիկը հազ. ֆր. նուիրեր են Իզմիրի յունական վարժարանին, հազար՝ հիւանդանոցին եւ հազար հինգ հարիւր՝ յոյն տիկիններու բարեգործական ընկերութեան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Հեռագիրը երէկ ծանուց թէ Սաքըզի, Իզմիրի եւ Սամոսի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուած են։ Կայս. Դիտարանին կողմէ հաղորդուած տեղեկութեան մը նայելով, երէկ առտու եւրոպական ժամ 7.54ին Իզմիրի, Այտընի, Մէնէմէնի, Խոտէմիշի, Սամոսի, Բիսաի, Չէշմէի եւ Սիվրիհիսարի մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ.—Մանկաբարձ Պէհիճ Էտհէմ փաշա եւ վիրահատ Ճէմիլ փաշա որոնք արձակուրդով Քարլսպատի ջերմուկները գացած էին, երէկ Կ. Պոլիս դարձան։

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը որոշեց նոր կայարաններ հաստատել։ Ասոնց առաջինը պիտի շինուի Սէօյիւտլի Չէշմէի մէջ՝ Գըզըլ Թօփրաքի եւ Հայտար Փաշայի միջեւ։ Ծրագիրը ղրկուեցաւ առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ԿԱՂԻՆՆԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնեաները որոշեց թէ հարկ չկայ մաքս առնել ասանց կեղեւի ղրկուած կաղիններէն, քանի որ ատոնք ներքին սպառման կը վերաբերին եւ ներքին մաքսն ալ վերցուած է։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ հաշւոյն Գերմանիոյ մէջ շինուած երեք շոգենաւերէն երկուքը՝ Պաղտատ ու Տիարպէքիր երէկ Օրանի նաւահանգիստը ժամաներ են։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Սկիւտարի կառավարիչ Համտի պէյ, կ'ըսէ Իգտամ, նկատելով որ Գատըգիւղի ու Սկիւտարի կողմերը գտնուող նպարավաճառի ապահովագրեալ խանութները եւ անոնց պարունակած ապրանքները արժէքէն աւելի գինով ապահովագրուած են, որով պատահած հրդեհներուն մեծ մասը դիտմամբ ձգուած է, որոշած է այդ կարգի ապահովագրութիւնները ջնջել տալ։ Համտի պէյ իմանալով որ Սկիւտարի Սէլիմիէ թաղը կեսարացի նպարավաճառ Ստեփան իր ապրանքները՝ հարիւր յիսուն ոսկիի եւ դարձեալ նոյն տեղը նպարավաճառ Լամպօ ալ վաթսուն ոսկիի ապահովագրած են, քննութիւն կատարել տալով հաստատեց թէ ապահովագրութեան գիները արժէքէն աւելի են. ուստի հրամայեց պատկանեալ պաշտօնեաներուն՝ ջնջել տալ այդ ապահովագրութիւնները։

ՁԵՂՋՈՒՄ ՄԸ.— Իզմիրի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ, կ'ըսէ Իգտամ, Սէյտ-Անի վիճակահանութենէն գողցուած գումարը հինգ հազար ոսկիէ աւելի է։ Ձեղջումը գործողները բամպակի հրապարակին վրայ շահագործութիւններ ըրեր ու կորսնցուցեր են այդ գումարը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցանկալ Ս. Պատրիարքը Ս. Գերեզմանի ոսկի խաչը տուաւ Մօնիդեօրի ու Թանիէրմուսի տնօրէն Պ. Ժօրժ Պէլլիսի։

ՍԻՆՈԴԻ մաքրանոցը կը նորոգուի, որպէս զի ի հարկին առողջապահական միջոցներ ձեռք առնուին Պորսկաստանի մէջ տիրող քոլերայի դէմ։ Այդ մաքրանոցին ապահովման վայրը պիտի վերածուի՝ գիտական նոր պահանջմանց համաձայն։

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Էլմատաղի կողմը Սաֆիր անուն յոյն աղջիկ մը, 15 տարեկան, աղջի գիշերը հրէ լամպարի մը մէջ քարիւղ կը լեցնէր. քարիւղը բռնկեցաւ։ Աղջկան հագուստները կրակ առնելով, երեսը, երկու ձեռքերը եւ մարմնոյն զանազան մասերը այրեցան։ Թէեւ բժշկական դարմաններ եղան, սակայն խեղճ աղջիկը երէկ գիշեր մեռաւ։

ՏԵՆԻԶԼԻԻ մէջ (Այտըն), անցեալները Եուսուֆ եւ Ահմէտ անուն երկու անձեր կռիւ բռնեցին, բայց դրացիները միջամտելով իրարմէ զատեցին։ Կ'երեւի թէ Եուսուֆի զայրոյթը չէր անցած. վասնզի նոյն գիշերը Ահմէտի տունը մտնելով մութ տեղը յարձակեցաւ Ահմէտի, կնոջը ու երկու փոքր զաւակներուն վրայ որոնք կը քնանային։ Եուսուֆ սկսաւ դաշունել զանոնք։ Խեղճերը կը պոռային եւ վերջապէս դրացիները փութացին։ Կինը ու աղջիկը քանի մը տեղերէ վիրաւորուած էին։ Քիչ վերջը կինը մեռաւ։ Ոճրագործը թէեւ փախաւ, սակայն յետոյ ձերբակալուեցաւ։

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ.— Աքսարայի կողմը Իրֆան պէյի տանը դարակի մը մէջ պահուած քանի մը պանքատմաներ ու 79 ոսկի գողցուեցաւ։ Իրֆան պէյ քանի մը օրէն պիտի ամուսնանար, եւ այդ պատճառաւ նոյն գումարը առած էր ապահովութեան սնտուկին մէջ աւանդած իր դրամներէն։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ գողութիւնը կատարած է նոյն տանը սպասուհին՝ Թարվէթ, Եուսուֆ անուն մարդու մը թելադրութեամբը։ Եուսուֆ համոզած էր Թարվէթը թէ զինքը կնութեան պիտի առնէ եւ առաջարկեր է շորթել Իրֆան պէյի դրամները։ Սպասուհին դարակին դրանը բանալի մը յարմարցնելով գողութիւնը կատարեր եւ 59 ոսկին յանձներ է Եուսուֆի, մնացածը իր քով պահելով։ Եուսուֆ տակաւին ձերբակալուած չէ։

ՉԷՆԿԷԼՔԷՕՅԻ մէջ, երէկ, անատոլուցի Իպրահիմ, հոկտակալութեան մը հետեւանքով, ռէվոլվէրով ծանրապէս վիրաւորեց Րեճէպ անուն անձը։

ԱԶԴ.—1320 Սեպտեմբեր ամսոյ մօտենալուն առթիւ, երբ ոգելից ըմպելեաց վաճառման վրայ տուրքերու երկրորդ մասնավճարը կը կատարուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ մայրաքաղաքիս ու արուարձաններուն մէջ հաստատուած ոգելից ըմպելեաց վաճառականներուն թէ նոյն նիւթին վերաբերեալ կանոնագրութեան 14րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, պարտին անձամբ ներկայանալ ամսոյս մէջ, Չինարանի վերի յարկը՝ ոգելից ըմպելեաց Տեսչութեան (Պոլիս), որպէս զի յիշեալ կանոնագրութեան 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին տրամադրութեանց համաձայն, կանոնական թոյլտուութիւնը ըլլայ։ Անոնք որ այս ձեւակերպութիւնները չեն կատարեր յառաջիկայ Սեպտ. 1էն առաջ, օրէնքին սահմանած պատիժներուն պիտի ենթարկուին։ 1—9

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

28/10 Օգոստ. 1320/1904

Ա Զ Դ

Պորտիզակ հաստատուող դերձակ Սարգիս էֆ. Տէմիրճեան կը ծանուցանէ Պորտիզակի եւ շրջակայ հասարակութեանց թէ, իր քով կը գտնուին Վէնգրլմէն հռչակաւոր Ընկերութեան կարի մեքենաները, որ դիւրամատչելի գիներով ծախել պիտի տայ իրեն դիմողներուն։ Սարգիս էֆ. միանգամայն կը ծանուցանէ թէ աւրուած մեքենաները, ինչ ընկերութեան ալ վերաբերին կը ստանձնէ զանոնք մաքրելու եւ վերաշինելու գործողութիւնները աժան, խիստ աժան գիներով կատարել։ 4—5

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԷՖ. ԹՕՔՓԹԵԱՆ

Մանչէսթըրի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ օգոստոս 8 թուով. — «Տեղւոյս ազգութիւնը իր նուիրական կը սգայ։ Ցաւով կը ծանուցանենք թէ Մարտիրոս էֆ. Թօքփթեան երէկ իրիկուն մեռաւ, շրջապատուած իր քրոջմէն, քեռորդիներէն ու սիրելի բարեկամներէն։ Հանգուցեալը տակաւին քանի մը շաբաթ առաջ, հակառակ իր եօթանասուն ձմեռներուն, երիտասարդական աշխուժութիւն մը ունէր։ Բայց անողոք հիւանդութիւնը, ցրտառութեան հետեւանքով, զինքը անկողին ձգած էր։ Միտքին ու յիշողութեան պայծառութիւնը մինչեւ վերջի օրերը պահած էր։ Թէպէտ անգլեան բժիշկները յուսադրեցին, բայց անողորմ մահը մեզմէ խլեց այդ պատուական անձը, որուն շատ պէտք ունէր տեղւոյս համայնքը։ Մարտիրոս էֆ. Թօքփթեան, բնիկ Կ. Պոլսեցի, ներկայէս յիսուն տարի առաջ եկած քաղաքս հաստատուած էր։ Շնորհիւ իր յամառ աշխատասիրութեան, օրինակելի անխոնջութեան, ազնուական կամքին եւ պատուաւոր գործունէութեան, համեստ վաճառականի վիճակէն այս օրուան վաճառական-սեղանաւորի աչքառու դիրքին հասած էր։ Հանգուցեալ Թօքփթեան ոչ միայն աշխատեցաւ իրեն համար, այլեւ օգտակար եղաւ իր նմաններուն մինչեւ կեանքին վերջը եւ ջանաց միշտ բարձր բռնել Հայուն վարկը։ Տեղւոյս առեւտրական դասակարգը շատ բան կը պարտի իրեն. առեւտուրի տիպար մարդ, իր կեանքի ընթացքին մէջ միշտ խուսափեցաւ հրապարակաւ իր վրայ խօսեցնել տալէ, այլ աշխատեցաւ իր ըրած բարեգործութիւնները փոխանակ ուղեկոծ յիշատակներու վրայ քանդակելու, մարդկային սրտերու վրայ դրոշմուած տեսնելու գոհունակութիւնը ունենալ։ Ողբացեալ Թօքփթեան սիրեց վաճառականութեան հետ գրականութիւնը եւ ազգանուէրութեան հետ գեղարուեստը. իր ամբողջ կեանքի ընթացքին մէջ երբեք ձեռքէ չձգեց ընթերցասիրութիւնը. անոր մէջ կը գտնէր իր մտքի հանգիստն ու յոգնած մարմնոյն հանգիստը. հմուտ էր ոչ միայն իր մայրենի հին ու նոր լեզուին, այլեւ Անգլիացիի մը հաւասար եւ թերեւս աւելի աղէկ գիտէր անգլիերէնը ու անգլիերէն գրականութիւնը. նաեւ ուսումնասիրած մը եղած էր դասական հայ եւ օտար մատենագիրներու եւ ծանօթ եւրոպական ուրիշ լեզուներու։ Մարտիրոս էֆ. Թօքփթեանի մահով մեր մէջէն կ'անհետանայ եզական դէմք մը, անոր համար որ իր հաստատած վաճառականական ու սեղանաւորական ասպարէզին մէջ դպրոցին հիմնադիրն ըլլալէ զատ՝ ունէր նաեւ բառին լայն առումով ժողովրդականութիւն մը, որով ամենուն սիրելի ու յարգելի ըրած էր հասարակապէս։ Ցաւակցութեան մասին ո եւ է կարգադրութիւն մեզի անծանօթ կը մնայ. հանգուցեալին եղբայրը Տիգրան էֆ. Թօքփթեան այս պահուս ճամբան գտնուելով անոր գալուն կը սպասուի, պէտք եղածը անոր ներկայութեանը կարգադրելու համար։»

Պատրիարքարան՝ հասած հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին եղբայրը Ղազար էֆ. Խապայեան որ օդափոխութեան համար Այնթապ գացած էր, ուր կը գտնուի Ն. Սրբազնութիւնը, մեռեր է։ Երուսաղէմի Պատրիարքը ու միաբանութիւնը ցաւակցական հեռագրեր ուղղեր են Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին։

— Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան ատենապետ Վսեմ. Պարիկ էֆ. Կիւլպենկեան եւ անդամները՝ Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Գրիգոր էֆ. Ալեքսանեան եւ Գրիգոր էֆ. Էվրէնեան երէկ Հիւանդանոց երթալով զբաղեցան ներքին բարեկարգութեան վերաբերեալ անմիջական խնդիրներով։ Հիւանդանոցի նոր Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան կարգ մը առաջարկութիւններ մատոյց, որոնք նկատողութեան առնուեցան։ Հոգաբարձութիւնը պահ մը խառն նիստ կազմեց գիւղատնտեսական յանձնաժողովին անդամներուն հետ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Հոգաբարձութիւնը Հիւանդանոցի զանազան յարկերը այցելելէ ետքը խմբովին գացին Եէտի-Գուլէի կողմը գտնուած Երուսաղէմական ագարակը։

— Ղուկաս էֆ. Եսայեան, Իզմիրի Գաւառ. Ժողովին ատենապետը, ընտանեօք մայրաքաղաքս եկած է՝ օդափոխութեան համար։

— Մարգէն էֆ. Յակոբեան, որ իր Տիկնոջ հետ Սէն-Լուիի ցուցահանդէսը գացած էր, երէկ Քիւսթէնճէի ճամբով մայրաքաղաքս վերադարձաւ։ Համակիրներու եւ բարեկամներու բազմութիւն մը դիմաւորելու գացած էին Տէր եւ Տիկին Մարգէն Յակոբեանը։

— Նոյնպէս մայրաքաղաքս վերադարձած են Տէր եւ Տիկին Տիրան էֆ. Կիւմիւշկէրտան, որոնք զբօսական պտոյտի գացած էին Եւրոպա։

— Զատնդեան կտակին համաձայն, ուսանող մը ընտրութեան համար կատարուած քննութիւնները աւարտեցան երէկ։ Վեց ընտրելիներէն մէկը պիտի որոշուի յառաջիկայ երեքշաբթի։

— Հայ ուսանողներու դպրոցական յաջողութեան լուրեր կը հասնին, այս անգամ Ամերիկայէ։ Հարթֆըրտի վարժարանին 172 աշակերտներուն յաջողներէն հռչակուեր է 16 տարեկան պատանի մը, Շահան Սաապեան, որուն աշխոյժութիւնն ու աշխատասիրութիւնը մասնաւորապէս դրուատեր է հանդէսին նախագահը։ Նոյնպէս, Չիքակօյի դպրոցական քննութիւններուն առթիւ կատարուած գրաւոր մրցման առաջին մրցանակը ստացեր է հայ ուսանող մը, Սերովբէ Յակոբեան, Չնքուշցի։

ՏՈՔԹ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Ուսումն. Խորհրդոյ ատենապետ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ. Կեդրոնականի հանդէսին առթիւ ծագած միջադէպին վրայ, հետեւեալ հրաժարագիրը ղրկած է Ս. Պատրիարքին.—

Սրբազան Հայր,

Մեծ ցաւով կարդացի այն յայտարարութիւնը, զոր Ուսումն. Խորհրդոյ յարգոյ պաշտօնակիցներս ըրած են այս օրուան թերթերուն մէջ, ըսելով թէ Կեդրոնական վարժարանի երէկուան հանդէսին ըրած բանախօսութեանս մէջ յայտնած գաղափարներուս համամիտ չեն եղեր իրենք. որովհետեւ իբրեւ թէ իմ խօսքերովս վիրաւորած ըլլամ Կեդրոնական վարժարանի Պատուարժան Խնամակալութիւնը, եւ ուրացած ըլլամ նաեւ Կեդրոնական վարժարանի արդի գովելի յառաջդիմութիւնը, նախանձելի վիճակն ու ուսումնական բարձր մակարդակը, զոր կարծեմ թէ յայտարարելով յայտարարեցի, իբրեւ արդիւնք Պատուարժան Խնամակալութեան լուրջ ճիգին ու մեղուաջան գործունէութեան։

Իմ խօսքերուս տարբեր մեկնութիւն մը տալով, հանդէսէն վերջը, իմ բացակայութեանս, իմ պաշտօնակիցներուս յուզած անտեղի եւ քինախնդիր վիճաբանութիւնը պարզապէս ինծ թշնամանք մը եւ մեր կրթական գործին ալ ամենամեծ վնաս մը համարելով, կը ստիպիմ այժմ յայտնել Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան թէ յետ այսորիկ անկարելի է ինծ շարունակել մնալ Ուսումն. Խորհուրդին մէջ, ցորչափ իմ ընկերներս ուսուցչական մարմինէն անկախ անձեր չըլլան։

Ուստի փութալով մատուցանել Ձերդ Ամենապատուութեան իմ հրաժարականս,

Մնամ Բարձր Սրբազնութեանդ
խոնարհ ծառայ
ՏՈՔԹ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Բերա, 30 յուլիս 1904

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Սահակ էֆ. Խանճեան երկրորդ անգամ ըլլալով 485 ղրշ.ի գումար մը յանձնած է Դրամատան իբր հանգանակութիւն, զոր հանգանակած է հետեւեալ բարեսէր ազգայիններէ։

Երկրորդ ցուցակ

Գումար առաջին ցուցակի 385 ղրուշ

Տիկին Արուսեակ Էգնայեան 120, Տիկին Արաքսի Թավշանճեան 120, Կարապետ էֆ. Գարադաշեան 30, Անիքաջօ էֆ. Ունճեան, Գրիգոր էֆ. Զարֆճեան, Նշան էֆ. Մուրատեան, Միհրան էֆ. Մուրատեան, Միսաք էֆ. Թորոսեան, Սմբատ էֆ. Դ. Համբարձումեան, Սահակ էֆ. Ժամկոչեան 20ական ղրշ. Հրանտ էֆ. Անտոնեան, Մարտին էֆ. Արսէնեան, Մկրտիչ էֆ. Եազմաճեան, Յովհաննէս էֆ. Նիկողոսեան 10ական ղրշ. Աթանիկ էֆ. Կ. Հէքիմեան, Ասատուր էֆ. Գալուստեան, Արամ էֆ. Բալաբանեան, Գաբրիէլ էֆ. Հալիւճեան, Գառնիկ էֆ. Բաբուճեան, Գրիգոր էֆ. Խաչատուրեան, Մելքոն էֆ. Վանեցեան 5ական ղրուշ։ Գումար 870 ղրուշ։

(Հոգաբարձութիւն)

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՔԱՆՉԱԼԹԻ
48րդ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս վերստին կը բացուի 1/14 սեպտ. 1904։

Վարժարանս ունի ուղղի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne, Realschule) ծրագիրը՝ միջավայրիս պիտոյից յարմարցուած։

ԼԵԶՈՒՆԵՐ.—Հայերէն, Թուրքերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Անգլիերէն։

Գիտութիւններ.—Ուսողական, բնագիտական, բնապատմական, պատմական, (կ'աւանդուին Գաղղ. եւ Գերմ. լեզուներով)։

Առեւտրական Աշխարհագր. Թուաբան. Թղթակցութիւն (Գերմ. Գաղղ. Անգլիերէն).

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ.—Ներքին եւ արտաքին՝ 20 ուսուցիչներ պիտի դասախօսեն։

Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութիւնն Օգոստ. 16էն կը սկսի։

ՎԱՐԻՉ
Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Ծ. Վ. ՄԵՆԷՎԻՇԵԱՆ

39 1—20

ԱԶԴ.—Միս Հալսէ, որ մանկապարտէզի վարժուհիներ կրթած ու պատրաստած է Իզմիրի եւ Սըվազի մէջ, այս տարի Տրապիզոն պիտի մնայ։

Մանկապարտէզի վարժուհի ըլլալ փափաքող օրիորդներ պարտին իրենց նախորդ ուսուցիչներէն կամ ուրիշ վստահելի անձերէ բարի վարքի եւ ուսման ուրիշ ճիւղերու մէջ բաւականաչափ կրթութեան վկայական ներկայացնել։

Դասախօսութիւնները կը սկսին յառաջիկայ սեպտ. 1/14ին։ Տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի կանխիկ։ Աւելի տեղեկութիւններու համար գրել առ. տիկին Լ. Ս. Քրաֆորտ, Ամերիկեան վարժարան Տրապիզոն։ 14 4—8

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ԷՏ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՐԱԺԻՆԸ ՑՐՈՒԵՑԱՒ

ԹՈՔԻՕ 12 օգոստոս (Պաշտօնական) Հոս հասած լուրերու նայելով, Շանթունկի հարաւային կողմը Ճաբոնները Բորթ-Արթուրէն մեկնող ռուսական նաւարաժինին վրայ յարձակելով ցիրուցան ըրեր են զայն։ Երեք յածանաւեր եւ թորփիլլահալած մը Կիաուչաու ծովածոցը ապաստաներ են եւ ուրիշ թորփիլլահալած մըն ալ՝ Չէ-Ֆու։ Ռուսական հինգ զրահաւոր, յածանաւ մը եւ քանի մը թորփիլլանաւեր կ'երեւայ թէ օգոստոս 11ին Բորթ-Արթուր վերադարձեր են։

ՉԷ-ՖՈՒ.— Ճաբոնները ռուսական Ռէշիթէլնի թորփիլլահալածը գրաւելէ առաջ նոյն նաւը սպայ մը ղրկեր են՝ հրաւիրելու համար հրամանատարը որ անոնց կողմէ հեռանայ նաւէն։ Ռուս հրամանատարը պատասխաներ է թէ թորփիլլահալածին զէնքերը ու կազմածները հանուած են արդէն։ Ճաբոնական սպան ուզեր է ճշդել այդ յայտարարութիւնը։ Ռուս հրամանատարը ցած ձայնով հրաման տուեր է օդը հանել նաւը. յետոյ ճաբոնական սպային փաթթուելով անոր հետ ծովը նետուեր է։ Պայթումէն նաւուն մէկ մասը միայն խորտակուեր է, առանց ընկղմելու նաւին։

—Ռէօյթէր կը ծանուցանէ թէ օգոստոս 10ի նաւային ճակատամարտին մէջ Ճաբոններուն կորուստն է հարիւր եօթանասուն հոգի։

ՑԱՄԱՔԻ ՎՐԱՅ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. Քուրոբաթքին զօրավարը հետեւեալը կը հեռագրէ կայսեր.—«Օգոստոս 11ին տեսնուեր է ճաբոնական յառաջապահներու փոքրաթիւ խումբի մը յառաջացումը Մանչուրիոյ ռուսական բանակին դէպ ի հարաւային ճակատը։»

ՀՌՈՄ.— Մուքտէնի ռուսական իշխանութիւնները հրաւիրեցին Թրիպունայի թղթակիցը հեռանալ քաղաքէն, նոյն լրագրին մէջ հրատարակուած թղթակցութեանց հետեւանքով։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ
ԶԱՐԵՒԻՉԻՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայսրուհին, այսօր, մանչ զաւակ մը ծնաւ։

— Զարեւիչը ծնաւ կէսօրէն կէս ժամ ետքը. անունը Ալեքսի դրուեցաւ։

ՓԱՐԻԶ.— Նախագահ Պ. Լուպէ շնորհաւորական ջերմագին հեռագիր մը ուղղեց Ռուսիոյ կայսեր՝ Զարեւիչին ծնընդեանը առթիւ. նաեւ մաղթանքներ ըրաւ կայսրուհիին շուտով առողջանալուն եւ նորածինին ու կայսր. գերդաստանին երջանկութեանը համար։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Կարոլ թագաւորը Կաշթէյն գնաց եւ Էլիզապէթ թագուհին ալ՝ Նէօ-Վիէտ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 12 օգոստոս.— Թօքիօյէն կը հեռագրեն թէ Թոկօ ծովակալը իր տեղեկագրին մէջ կը ծանուցանէ որ ռուսական Ցէզարէվիչ զրահաւորը շատ հաւանական է որ ընկղմած ըլլայ։

— Թոկօ ծովակալը կը տեղեկագրէ որ ճաբոնական նաւատորմը կորուստ չէ կրած։

— Ռուսական Պայեան յածանաւը, ական մը պայթելէ ետքը, կրցաւ Բորթ-Արթուրի նաւահանգիստը դառնալ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Կայսրուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ, որուն անունը կոչուեցաւ Ալեքսի։ Այդ դէպքը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ամբողջ Ռուսիոյ մէջ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 օգոստոս.—Այս գիշեր, կէս գիշերին, Չէ-Ֆուէն սա հեռագիրը ստացաւ Տէյլի Թէլէկրաֆ.—«Այս իրիկուն Բորթ-Արթուրէն երկու նաւակներ հոս ժամանեցին որոնք լուր բերին թէ օգոստոս 4ի գիշերը Ճաբոնները սկսեր են յարձակիլ ամրոցներուն գլխաւոր գիծին վրայ։ Այդ յարձակումը տարածուեցաւ մինչեւ Ռուսներուն ձախ թեւը։ Երկու կողմի նաւաբաժիններն ալ մասնակցեցան ճակատամարտին որ մինչեւ առտու տեւեց։ Ճաբոնները թէեւ ամրոցներուն վրայ յարձակեցան, սակայն քանի անգամներ ետ մղուեցան՝ կորուստներ տալով։ Այս անգամուան Ճաբոններուն կորուստը Գոյլէ լեռան եւ Կանանչ բլուրին կորուստներէն աւելի ըլլալու է։ Այդ ճակատամարտին մէջ, որ ամէնէն կատաղին է, Ռուսները հազար հոգի կորսնցուցեր են։ Նաւաբաժինին կրած վնասը ու կորուստը յայտնի չէ։ Վերայիշեալ նաւերը օգոստոս 9ին առաւօտ մեկներ են Բորթ-Արթուրէն։ Առաւօտ ժամ 8ին Տէյլի Թէլէկրաֆի ուղղուած ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Չէ-Ֆուէն դեռ կը լսուին բուռն ռմբակոծութեան մը ձայները։ Չէ-Ֆուի նաւահանգիստին դուրսը կեցած գերմանական Ֆիւրսթ-Պիզմարք շոգենաւին սպաները կ'ըսեն թէ երեքշաբթի իրիկուան լսուած թնդանօթի ձայներէն կը հետեւցուի որ ռուսական եւ ճաբոնական նաւաբաժիններուն միջեւ ճակատամարտ մը կը կատարուի։ Նոյն շոգենաւէն նոյն իսկ ռումբերուն բոցերը տեսնուեր են, սակայն երէկ առտու Չէ-Ֆու հասած նաւակներ կ'ըսէին որ բան մը չեն տեսած։ Կը կարծուի թէ Ճաբոնները նորէն յարձակեր են Բորթ-Արթուրի արտաքին դիրքերուն վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիօյէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Բորթ-Արթուրի առջեւ կատարուած զինուորական գործողութեանց տեղեկագիրներէն եւ ոչ մէկը կը հրատարակուի, սակայն շատ ստոյգ աղբիւրէ մը իմացուած է թէ սխալ են ռուսական աղբիւրէ տրուած այն լուրերը, որոնց համաձայն, Ճաբոնները մեծամեծ կորուստներ տալով պարտութեան մատնուած ըլլան։ Օգոստոս 5ին Բորթ-Արթուրէն մեկնած ու օգոստոս 9ին Շանկայ հասած ուղեւոր մը կ'ըսէ թէ Ճաբոններուն մեծ պարտութիւն մը կրած ըլլալու մասին բան մը չէ իմացած։

Տես չորրորդ երես Քարմէլ Օրիանթալի գինիի եւ գոնեաքի ծանուցումը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Յառաջիկայ երկուշաբթի լուսացող Ս. Աստուածածնայ տօնին առթիւ սակարանը գոց պիտի մնայ։

— Օգոստոսէն սկսեալ ամիս մը Սակարանը առաւօտները ժամը 3.30ին պիտի բացուի։

ՓԱԿՈՒՄ 30 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	22	01
Ամէնէն բարձր գին	»	22	02
Ամէնէն վար գին	»	22	3
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	120	50
Ամէնէն բարձր գին	»	120	50
Ամէնէն վար գին	»	120	25

ԲԱՑՈՒՄ 31 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Ք. Գ.	22	03
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	120	50
Շիրքէթի Խայրիէ		29	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		426	—
Տէրբօզ		265	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամվայի բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		2	—
» պարտաթուղթ		492	—
Փարոս Կ. Պոլսոյ		512	—
Թրանսվալ		97	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն Ա		281	—
» » » Բ		265	50
Լաւրիոն		50	50
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	80
» պարտաթուղթ	«	522	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Փարիզ » »	Ֆր.	22	10
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անմիջական չէք	մարք	18	73
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	88	12
Միացեալ պարտք) բաց.	84	75
գոց.	85	12
Օսմանեան Պանքա	13	63
Թուրքական 1888-1890	91	50
Հելլենական 5 %	45	—
» Մօնօբօլ	46	50
Պուլկարական 1892	92	59
Խտիւսիէն իւնիֆիէ	105	—
Ճաբոնական %	—	—
[illegible]	3	75
Շարթըրտ	1	43
[illegible]	25	36 1/4

ՓԱՐԻԶ, 12 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	15
Միացեալ պարտաթուղթ) բաց.	Ղրշ.	86	80
գոց.	»	86	82
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	566	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	121	15
Օսմ. [illegible]	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	377	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %	»	565	—
Քրէտի Լիոնէ [illegible]	»	1128	—
Իտալական Ռանթ	»	102	82
Սպանիական արտաքին	»	86	52
Աւստրիական	«	102	20
[illegible]	»	96	50
Ռուսական 4 %, 1901	»	92	60
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	260
Դիսքոնթ	»	—	—

ՎԻԵՆՆԱ, 12 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	127	—
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՐԹԷՊԱՆԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 16,
ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆԻՆ ՔՈՎ, ԿԱԼԱԹԱ

Յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ այն վաճառատունը կը ծախէ Պրիւքսէլի գորգեր, Թիւլէ ընտիր վարագոյրներ, այլ եւ այլ տեսակ քօղբրջներ, կարասիներու յարդարման յատուկ կերպասներ՝ բամպակէ, բուրդէ, մետաքսէ, նաեւ հայելիներ, քօնսօլներ, պիւֆէներ, մահճակալներ, աթոռներ, նկարներ, պատի ժամացոյցներ, եւն.։ Բոլոր այս ապրանքները կը ծախուին շատ չափաւոր պայմաններով։ Վաճառատունը իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ կը դնէ սալօնի, ննջասենեակի եւ ճաշասրահի ամբողջական կարասիներ։ Օթեցագործութեան առաջնակարգ տուներ վարած օթեցագործ մը պատրաստ կը գտնուի վաճառատան մէջ, կարասիներու յարդարման աշխատութիւններ կատարելու համար։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

29 ՀԱՍՏԱՏ ԳԻՆԵՐ 15—50

ԱԶԴ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱԶԴ.— Ազգ. Կեդրոնական վարժարանի Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ վարժարանին նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Ա. կարգը մտնել փափաքող աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը ամէն օր մինչեւ ժամը 3 ու կէս (Ը. Թ.), արձանագրուելու եւ սահմանելու համար մուտք քննութեանց ծրագիրը։ Պատ. Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ վկայուած շրջանաւարտները առանց քննութեան կ'ընդունուին։

Մուտք քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ օգոստոս 27 ուրբաթ եւ 28 շաբաթ օրերը, ժամը 2ին (Ը. Թ.)։

Իսկ Կեդր. Նախակրթարանի բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստոս 23 բշ. օր. հետեւաբար կը հրաւիրուին թէ՛ հին եւ թէ նոր գալիք աշակերտները մինչեւ նոյն օր, ամէն առտու, ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, արձանագրուելու համար։

6—6 Խնամակալութիւն

17 յուլիս 1904 Ղալաթիա

ՌՕՊԵՐԹ ՔՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 2/15ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բազմացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանին մասնաւոր բժիշկը, ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն եւ խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր եւ գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորագոյն, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ՝ վերջին դրութեանց համաձայն։ Երկու տարիէ ի վեր բացուած է նաեւ փոքր տղոց յատուկ նոր շէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ տասներկու տարեկան աշակերտներ։

37 3—20

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ

Հրահանգներ դրոշմաթուղթի խնդիրներուն

Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 39րդ յօդուածը կը տրամադրէ թէ.— «Այն թուղթերը որոնք պահանջուած քանակութեամբ բայց բաւ փակցուած տարբեր տեսակ դրոշմաթուղթ մը կը կրեն, անդրոշմ պիտի նկատուին. այդ դրոշմաթուղթը պէտք է չեղեալ, առանց սակայն որ եւ է տուգանք պահանջելու փակցնողէն»։ Հետեւաբար հանրութեան մտադրութիւնը սխալներու առջեւ առնելու համար դրոշմաթուղթ ծախողները պէտք է գնողներուն տալէ առաջ հարցնեն թէ հետեւեալներէն որ տեսակին պէտք ունին։

Որոշ դրոշմաթուղթ.
Համեմատական դրոշմաթուղթ.
Խաղի քարտերու դրոշմաթուղթ.
Ազդերու եւ որմազդերու դրոշմ.
Կրկնակ տուրքի դրոշմաթուղթ.

Միջոցներ ձեռք պիտի առնուին այն վաճառողներուն դէմ որոնք ասոր հակառակ կը գործեն։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

21/13 Օգոստ. 1904 7—6

* * *

Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան [illegible] ընդհանուր Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին ուսանողներուն թէ այդ վարժարանը պիտի վերաբացուի 1904 սեպտեմբեր 4/27ի շաբաթ օրը եւ թէ դասախօսութիւնները նոյն օրը պիտի վերսկսին։ Հետեւաբար Ա. եւ Բ. կարգերուն ուսանողները կը հրաւիրուին նոյն օրը ներկայ գտնուիլ շերամաբուծական վարժարանը։

14/27 յուլիս 1904 Տնօրէնութիւն 8—10

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱԶԴ.— Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ մայրաքաղաքիս բնակիչներէն բազմաթիւ անձեր կը փափաքին մաքուր օդ ծծել շոգենաւով պտոյտ մը կատարելով Վոսփորի վրայ, որոշեց շոգենաւային մասնաւոր երթեւեկութիւն մը հաստատել զեղչուած գիներով։ [illegible] շոգենաւը, ընդարձակ կամրջակ մը ունենալուն համար, այս երթեւեկութեան յատկացուած է։ Ամէն ուրբաթ եւ կիրակի, յառաջիկայ կիրակիէն սկսեալ, 25 յուլիս 7 օգոստոս, յիշեալ շոգենաւը Կամուրջէն պիտի մեկնի ժամը 4.30ին (Ը. Թ.), իսկ եւրոպական ժամով 13ին։ Հետեւեալ նաւամատոյցները պիտի հանդիպի. Քապաթաշ, Սկիւտար, Պէյլէրպէյ, Արնաւուտքէօյ, Անատոլու Հիսար, Եէնիքէօյ, Պէյքօզ եւ Մէտարպուրնու։ Սոյն շոգենաւը մինչեւ Գավաքները պիտի երթայ։ Կամուրջ պիտի դառնայ, Մէտարպուրնուէն մեկնելով ժամը 10ին (Ը. Թ.), իսկ եւրոպական ժամը 5.15ին, միեւնոյն նաւամատոյցները եւ Սիրքէճի հանդիպելով։ Ուղեւորները կրնան շոգենաւին մէջ մնալ մեկնելէն մինչեւ վերադարձը, առանց շոգենաւէն դուրս ելլելու, կամ թէ յիշեալ նաւամատոյցներէն մէկը դուրս ելլել, եւ այդ պարագային, իրենց տոմսակները պիտի կրնան ընդունելի ըլլալ վերադարձին, միեւնոյն [illegible] շոգենաւով։ Պիւֆէ մըն ալ պիտի գտնուի շոգենաւին մէջ։ Տոմսակին գինն է. առաջին կարգ՝ 6 ղրուշ, երկրորդ կարգ 4 ղրուշ, ամէն նաւամատոյցի համար, ընդունելի երթի ու դարձի համար։

8—9

Ի Լ Ա Ն

(Խազինէի Խասսաի Շահանէ)

Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ մուսալլաք օլմանտագ դուրփինա, միսմար, պորու, մէնթէշէ, վիտա վէ պունա մուհասիլ էշեայի սաիրէ [illegible] [illegible] պազար էրթէսի կիւնիւ [illegible] [illegible] մուզայէտէ իլէ [illegible] [illegible] [illegible] օլունաճագընտան թալիպ օլանլարըն [illegible] Խազինէյէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

ՈՍԿԻ ՇՔԱԳՐԱՄ, ՓԱՐԻԶ 1900

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ
ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ
ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Վարշաւիոյ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծումը

1903 յունուար 2ին այցելեցինք Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շ/շ։ Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ
ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պորտոյի գիտութեանց Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿԱՅՈՆԻ, Համպուրկին քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՔԻ, Ս. Բեդերպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտէսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԿՈՅԻ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՓԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147
9 Երիկերին եւ խցանի քաքսիլներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 12—50

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ. — Թէմմէքիի օսմ. չորս առ հարիւր առկոտաւոր Բրիորիթէ արժեթղթոց ունեցողներուն կը ծանուցանէ թէ 23 թիւ կտրօնին, որուն պայմանաժամը 1904 օգոստոսին կ'աւարտի, ինչպէս նաեւ 1904 յուլիս 1/14ի վիճակահանութենէն ամորթի ելած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի յառաջիկայ օգոստ. 1/14էն, սկսեալ Օսմ. Պանքային Կ. Պոլսոյ, Բարիզի ու Լոնտոնի ճիւղերէն։ 12—12

65 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԱԼՔՈԼ ՏԸ ՄԱՆԹ
ՏԸ ՌԻՔԼԷՍ
RICQLÈS
ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ԱԼՔՈԼ ՏԸ ՄԱՆԹ
ՈՐ ԾԱՐԱՒԸ ԿԸ ՑԱԳԵՑՆԷ ԵՒ ՋՈՒՐԸ ԿԸ ՄԱՔՐԷ

Կը բուժէ սրտի, գլխու եւ ստամոքի ցաւերը, ինչպէս նաեւ դժուարամարսութիւնը, եւ քոլէրինը.

Ակռաներու եւ արդուզարդի համար ծաս յաւ է. նաեւ համաճարակներու դէմ իբրեւ նախազգուշական միջոց կը ծառայէ։

ԿԵՂԾԻՔԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ
ՌԻՔԼԷՍ ԱՆՈՒՆԸ ՊԱՀԱՆՋԵԼ
ԱՆՄՐՑԵԼԻ
ԱՆԴԱՄ 1903Ի ՓԱՐԻԶԻ ԺԻՒՐԻԻՆ
ամէն դեղարաններու մէջ կը ծախուի
22—36

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ
Դրամագլուխ եւ պահեստ
ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն. ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Ընդհանուր գործակալ
ՖՈՍԿՈԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Գարա Մուսթաֆա փողոց թիւ 4
30 9—50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Որոշ ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սլավոնիա	559
Սաքսոնիա	13900	Քարփաթիա	484
Լուգանիա	12950	Վէրիա	332
Քամբանիա	12950	Բավիա	294
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	293
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	293
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	355
Սէրվիա	7392	Ալէփփօ	218
Ըւրանիա	7269	[illegible]	16

Դիմել առ ՃՕԼԻ Ւ ՍԻԿԸՐ
25—50 Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

LE PHENIX AUTRICHIEN
ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Քր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Քր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Քր.
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ, ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ
Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, 52—56.
Լիազօր ներկայացուցիչ
4—20 23 Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ
Ծանօթ — Գաւառներու մէջ լուրջ և գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին։

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելուն դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջովին վճարուած	10,666,667	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000	»
1901 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել.
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 14—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կոզօ	1111	Մալօ	724	Րոզարիօ	136
Ալէքթօ	3607	Գոլկօ	1916	Կրոտոնօ	1195	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	835	Իբրօ	775	Մարդէլլօ	[illegible]	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	Տիմօ	[illegible]	Հիտալկօ	1581	[illegible]	[illegible]	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տուրինօ	[illegible]	Հիրօ	[illegible]	Միլ	1057	Սբարօ	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	1383	Հոբաթ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	[illegible]	3718	Հոմէր	595	Մուրիլլօ	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	[illegible]
Պրիւնօ	841	[illegible]	[illegible]	Իակօ	2354	Նէրօ	1033	Թորքին	3327
Պըֆֆալօ	448	Էգլօ	1464	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Թոլէտօ	1470
Ճէլլօ	1371	Էլտորատօ	1520	Ճունօ	[illegible]	[illegible]	4036	[illegible]	487
Գալիբսօ	1337	Էբրօ	84	Քէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Բոլէրօ	631	Վասգօ	1914
Դագօ	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	Բօլօ	510	Վոլօ	1289
[illegible]	2729	Ֆլամինկ	[illegible]	Լէօ	1058	[illegible]	[illegible]	Վոլթուրն.	2396
[illegible]	[illegible]	Ֆրանչիսքօ	4582	Լիբանօ	2272	Ռինալտօ	1663	[illegible]	[illegible]
Ֆլիօ	1697	[illegible]	[illegible]	Լիվոռնօ	[illegible]	Ռոլլօ	1613	[illegible]	120
Գոլքոնտա	4255	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Ռոմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են։
Մոռնէօ չոգենաւը, Նաւապետ Փօքսօլ։
» » Հարպօրտ։
Դիմել առ Գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 27—50

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԽԷՅԾՂԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

Խայծղանիջ այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան չինծու գովեստներ կը կարդացուին։ Հագգը Էքրէմ խայծղանը օսմ. եւ օտար բժիշկներու գնահատմանը եւ առողջապահական խորհուրդին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ ստամոքսի խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հազի, ցնցղատապի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտի առաջին շրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ ղրուշ։ 24 8—50

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
7 1904 Մայիս 15 երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ յուլիս 31 12—35

Վոսփորէն կամուրջ

10 15 ա. հիսար. գանտ. վանի. չէնկ. պէյլ. գուզգ. պէշկ.
10 30 Պէյք. Ենիք. էմիրկ. ր. հիսար, պէպէք. արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշկ. գպթ.
1 25 Կուզգ. պէշկթ.
10 5 Պյք. բաշպ. չպգլ. գանլ. միրկ. ա. հիսար.
11 30 Ա. հիսար գանտ. վանիք. չէնկ. պէյլ. գուզկ. գպթշ.
10 45 Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. Ենիք. սԹէն. միրկ. պէշկթ.
12 15 չէնկլ. պէյլ. գուզկ. պէշիկ.
12 30 արնվ. գրչ. օրթ. պէշկթ. գապաթաշ.
11 59 պէյք. բաշպ. ենք. չուպ. գանլ. ա. հիսար
1 17 գուզղ. պէշկթ.
12 30 ա. հիսար գանտ. Պէպ. վանք. չէնկ. պէյլ. գուզկ.
1 Պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. գապաթշ.
1 50 Ենմ. մէզր. պէօյ. Թրպ. Ենիք. սԹՆ. էմիրկ. ր. հիսար պէպ.
1 5 Ա. հիսար գանտ. չէնկք. պէյլ. գուզկ. պէշկ.
12 45 Ենիմ. մէզպ. պյքտ. Թարպ. Ենիգ. սԹՆ. միրկ. պէշ.
1 25 Գանլ. էմիրկ. ր. հիսար. պէպէք. արնավ. գուրչ. օրթ. պէշկթ.
1 30 Պէօյք. Ենք. սԹէն. միրկ. ր. ա. հիսար.
1 5 Ենմ. մէզպ. պյքտ. քիրէճ. Թրպ. պէյքօզ. բաշպ. չպուք. գանլ. ա. հիսար. գանտ. պէշկթ.
2 22 Օրթ. պէշիք. սկիւտար.
2 17 Գանտ. վանիք. չէնկ. պէյլ. գուզկ. պէշկ.
2 55 Պէշիկ. գապաթաշ. սկիւտար.
1 11 Ր. ա. գավագ. Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. Ենիք. սԹէն. միրկ. պէշիկթաշ.
2 45 Միրկ. ր. հիս. Պէպէք. Արնվ. Գրչ. Օրթ. պէշքթաշ
2 45 Պէյք. Բշպ. Չպք. Գանլճ. Ա. Հիսար. Գնտ. Վնք. Չէնկ. Պէյլ. պէշկ.
3 55 Օրթ. գուզկ. պէշկթ. գապաթշ. սիրքէճի.
3 30 Պէյք. բաշպ. գանլ. ա. հիս. վանի. չէնկ. Պէյլ. պէշկթ.
3 15 Ենմ. Մէզպ. պէօյք. քիրէճ. Թրպ. Ենիք. ՍԹէն. միրկ. Ր. Հիսար. պէպ.
4 5 Ա. հիսար. գանտ. պէպ. արնվ. գրչ. Օրթ. պշկ. գապաթշ. սիրքէճի.
4 30 Պէյք. բշպ. չուպ. գանլ. ա. հիս. պէյլ.
5 5 Ա. հիս. գանտ. վանք. չէնկ. պէյլ. գուզկ. պէշկթ. սկիւտ.
4 24 Ր. ա. Գավագ Ենմ. մէզպ. պյքտ. Թրպ. Ենք. սԹէն. միրկ. ր. հիսար. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պշկ.
6 — Պէյք. բշպ. գանլ. ա. հիս. գանտ. վանք. չէնկ. պէյլ. Գուզղ. պէշկ. գպթ.
6 — Ենմ. մզրպ. պէօյք. Թարպ. Ենիք. սԹՆ միրկ. ր. հիս. պէպէք արնվ. գրչ. օրթ. պշկ.
6 45 Պէյք. բաշպ. Ենիք. չպուք. սԹՆ. գանլ. միրկ. ր. ա. հիս. գնտլ. պէպ. ա.ն. վանիք. գրչ. պէյլ. օրթ. գուզ. պէշկ. գպթ
7 30 Ենմ. մէզրպ. պյքտ. Թրպ. պէյք. Ենք. սԹՆ. միրկ. ր. հիսար պէպէք արնավուտ. գրչ. օրթ. պէշկ.
8 25 Գանլ. ա. հիս. գանտ. չէնկք. պէյլ. սկիւ.
9 3 Օրթ. գուզկ. սկիւտ.
7 54 Ր. ա. Գավագ մէզպ. պէօյտ. Թրպ. Պէյք. բաշպ. չուպ. գանլ. ա. հիս. Գանտ. վանիք. չէնկ. պէյլ. գուզկ. պէշկթ.
9 30 Ենիմ. մէզր. պէօյքտ. Թարպ. Ենիք. սԹՆ. Միրկ. ր. հիսար, պէպէք. արնվ. գրչ. օրթ. պէշկթ.
10 41 ՍԹէն. միրկ. պէշիկթ. սկիւտ.
10 57 Գանտ. պէպ. վանիք. գուրչ. օրթ. պէշիկ.
10 30 Պէյք. բաշպ. չպուք. գանլ. ա. հիսար չէնկք պէյլ. գուզկ. պէշք. սկիւտ։
10 30 Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ Են ք. սԹՆ. միրկ. ր. հիս. պէպ. Արնվ. գուրչ. օրթ. պէշիկ. գապաթ.
10 37 Ա. գավագ մէզպր. պէօյք. Թէրպ. Ենք Ս ԹՆ միրկ. ր. հիս. արնավ. գապաթ.
1 — Պէյքզ. Ենիք.

Կամուրջէն Վոսփոր

11 30 Ա. Հիս. գանլ. չուպ. Ենիք. բաշպ. Պէյք
11 25 Գպթշ. Պէշկ. Օրթ. Գուրչ. արնավ. Պէպէք Ր. հիսար. էմիրկ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ Պէօյք. Մէզ. Ենմ. ր. ա. գավագ.
11 30 Սկիւտ. Գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար.
12 35 Ա. հիս. գանլ. չպուք. բաշպ. պէյքօզ
12 — արնավ.
12 30 Պէշկթ. գանլըճա
12 35 ա. հիսար
1 — Գապթ. պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հ.ս. միրկ. սԹՆ. Ենք. Թրպ. քիրէճ. պէօյք. մէզպ. Ենմ.
1 30 Պէշկթ. գանտիլլի
1 45 Պշկ. Օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ.
1 40 Իսկ. գուզկ. պէյլ չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիս. գանլ. չպուք. Ենք. բշպ. պէյքօզ.
2 05 Սկիւտարէ գուզկ. օրթաքէօյ
2 30 Պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹէն. Ենք. Թրպ. պէօյք. մէզպ. Ենմ. ր. ա. գավագ
2 45 Պէշկթ. գուզկ. պէյլ. չնկլ. գանտ. ա. հիս. գանլ. պէյքօզ
3 5 Գապաթաշէն Իսկ. գուզկ. օրթաքէօյ
3 30 Գապթ. պէշկթ. գուզկ. չէնկ. պէյլ. վանք. գանտ. ա. հսր. գանլ. չուպ. բաշպ. պէյք.
3 45 Գապթ. պէշկթ. իսկ. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. գրչ. արնվ. պէպ. գանտ. ա. ր. հիս. միրկ. գանլ. սԹՆ. Ենք. բաշպ. պյքօզ
4 — ա. հիսար
4 5 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹՆ. Ենք. Թրպ. պէօյք. մէզ. Ենմ.
5 — Պշկթ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանք. ա. հիս. գանլ. չպուք. բաշպ. պէյք. Թարպ. պէօյք. մէզ. Ենմ.
6 — Գապթ. Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹէն. Ենք. Թրպ. պէօյիք. մէզ. Ենմ. ր. ա. գավագ
6 45 Գապթ. Պէշկթ. Իսկ. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. գրչ. արնվ. պէպ. ա. հիսար միրկ. գանլըճա
7 25 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիսար միրկ. սԹէն. Ենք. պէյք. Թարպ. պէօյք. մէզ Ենմ.
8 40 Պշկթ. Իսկ. գուզկ. օրթ.
8 45 Պէշկթ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար գանլ. չպուք. բշպ. պէյքօզ
8 30 Գապաթ. պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիս. միրկ. սԹէն. Ենիք. պէյք. մէզ. Ենիմ. ր. ա. գ.
9 — Պէշկ. միրկ. Ենիք. Թրպ. պէօյք. մէզ. Ենիմ. ր. ա. գավագ
9 30 Պշկ. օրթ. գրչ. արնավ. պէպ. գանտ. ր. հիս. միրկ. սԹէն ա.
10 5 Միրկ. Ենիք. Թրպ. պէօյք. մէզ. Ենիմ.
10 — Պէշիք. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանի. գանտլ.
10 25 Պէշքթ. գանտ. ա. հիսար գանլ. չպուքլը բշպ. պէյք. մէզպ. ր. ա. գավագը
10 13 Սիրքէճիէն կամուրջ Պէշկթ. գուզկ.
10 35 Պէշիկ. պէյլ. չէնկ.
10 10 Պէշիկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք
10 40 Պէշկ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹՆ. Ենիք. Թրպ. քիրէճ. պէօյք. մէզպ, Ենմ.
1 50 Պէշիկթ. պէյլ. վանի. գանտ. ա. հիսար
11 — Գապթ. պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹՆ. Ենիք. պէօյք.
11 40 Պէշկ. Միրկ. Ենիք. Թրպ. պէօյք. մէզ. Ենմ.
11 20 Գապաթաշ պէյլ. չէնկ. վանի.
12 10 Վանիքէօյէն գանտ. ա. հիս. միրկ. Ենիք. բ.պ. պէյք.
11 35 Պէշկթ. գանտլ. ա. հիսար գանլ. չպուք. բաշպ. պէյք.
11 50 Գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. պէպ.
11 45 Գապաթ. Պշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիսար, էմիր. սԹՆ. Ենիք.
12 15 Պէշկթ. Ենիք. Թրապ. պէօյք մէզ. Ենիմ.
1 8 Ենիքէօյէն բաշպ. պէյք զ
12 10 Պէշիկ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար
12 15 Պէշիկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիսար մէկէօն.

COMP. RUSS
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Յուլիս
Գշ. 27/9 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։ Տարտանէլ, [illegible], Սէլանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարփապոլ—Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ, Աղեքս. ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Եշ. 29/1 Օտեսա ժամը 1ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 31/13 Գալլիփոլի, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդր. ժամը 1ին միջօրէէն առաջ։ Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Կ ր. 1/14 Ինէպոլու, Սինոբ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթ., Թումում ժամը 3ին միջօրէէն առաջ. Զունկուլտաք, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի։ 11—50

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանողներ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	[illegible]	3500
Արմէնիան	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3000
Լէնքասթրիան	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9500	[illegible]	3500
Կոլոմպիան	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	350
[illegible]	8000	[illegible]	3000
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3500		

[illegible] 24 ժամ առաջ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Ղալաթիա, Քարափին վրայ
24—50 12 [illegible]

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրբուլի, Պորտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամէզ	300	Թիպս	2500
Մէնէս	3000	Նէքթիս	240
Թէյպըր	3000	Օսա րիս	2250
Քէօնորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	300	Սֆինքս	2000
Օս անլի	3[illegible]0	Կասքընի	1500
Մացիրօ իս	2500	Քիւլէօ	1[illegible]00

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈՂ եւ ԸՆԿ.
Ուիթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
20 24—50 13 Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (137)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

ԻՐԱՒ ՍՈՒՏ ՄԸ

— Ինչ բարեկամութիւն յայտնած ըլլալու բան չկայ, կ'ըսէր Պ. տը Ռուվրէյ, իր ամէնէն ջերմագին ու թափանցանց ձայնով։ Խորհեցէք որ Ժան Կէբար ալ բոլորովին կորսուած կը թուէր մեզի համար, բայց այնպիսի պահու մը մէջ գտանք զայն, որ բնաւ մտքերնուս չէր անցներ. կը խոստովանիմ թէ այդ պատահումը մեր յուսացած արդիւնքը չտուաւ, բայց ոչ մէկ բան կ'ապացուցանէ թէ օրին մէկը չպիտի վերստանայ իր յիշողութիւնը, հակառակ բժշկական վճիռներու, որոնց անկայունութեան կենդանի ապացոյցն եմ։ Հրազէնի վէրքերը այլազան են եւ կեղակարծ փոփոխութիւններ կը կրեն… ինչպէս գիտէք, հաւատ չեմ ընծայեր անսխալ վարդապետութեանց…

Բլոթիլտ կը ցնցէր գլուխը.

— Շնորհակալ եմ որ ամէն ջանք կը թափէք զիս համոզելու համար, բայց չեմ կրնար ձեզի պէս վստահ ըլլալ։

— Կը սխալիք… խորհեցէք որ հազիւ քանի մը ամիս եղաւ որ այս մարդը մեր քով կը գտնուի։

— Ո՛չ ո՛չ։ Բան մը չպիտի կրնաք իմանալ։

— Բլոթիլտ, ձեր կարծիքէն չեմ ու բնաւ չեմ վհատիր. ընդհակառակը ես համոզուած եմ թէ օրին մէկը պիտի կրնամ Իվօնի հետքը գտնել։

— Աւա՜ղ։ Ո՛րչափ կը փափաքիմ ձեզի պէս հաւատալ այդ բանին…

— Ձեր զաւակը առնող տանող գործաւորուհին, որ պատուական կին մըն էր — ինչպէս ապացուցուց այն օրը — չի՞ կրնար միթէ երեւան գալ միեւնոյն յեղակարծ պարագաներուն մէջ։ Կեանքի մէջ ամէն բան չի՞ պատահիր միթէ, ու անիկա, իրականութեան մէջ աւելի անճշմարտանման չէ՞ քան բոլոր վէպերն ու մտացածին պատմութիւնները։ Թերեւս պարզ պատահականութիւն մը ըլլայ, բայց ինծի այնպէս կուգայ որ մեր հետեւած դժուարին ճամբուն մէջ, Ժան Կէբարի երեւումը արդէն իսկ առաջին կայան մըն է։

— Բիէր, ես ճարահատած եմ ալ ես, ու բանի մը չեմ հաւատար, ըսաւ դքսուհին մռայլ ձայնով մը։

Ու նորէն տարտամութեան մէջ թողուց նայուածքը, որուն կը հետեւէր նաեւ միտքը։

Երբեմն օրերով այսպէս կը մնար անշարժ, անգիտակից ուշաթափութեան նմանող թմրութեան մը մէջ թաղուած։ Ալ եւս գրեթէ բան չէր ուտեր. ջիղերը, շարունակաբար գրգռուած, չէին դադրեր չարչարելէ զայն։ Ու դքսուհին պաշտող մարդը, միշտ հանդիսատես կ'ըլլար այս յամր հոգեվարքին, պատրաստ՝ իր կեանքը զոհելու, եթէ հարկ ըլլար, ժպիտ մը առաջ բերելու համար կնոջը աժգոյն շրթունքներուն վրայ։

Ճակատագրին անողոքութեան դէմ զայրացած, Պ. տը Ռուվրէյ երդուած էր մինչեւ վերջը աշխատիլ իր ձեռք առած գործին, Բլոթիլտի վերադարձնելու համար կորսուած զաւակը, եւ կամ թէ այդ ձեռնարկին մէջ մեռնիլ։ Բայց աչքին առջեւ ունենալով բարոյական կազմալուծման ահռելի հետեւանքները, սարսափով կը խորհէր թէ իր նպատակին չպիտի՞ հասնէր արդեօք։

Միթէ դքսուհիին բանականութիւնը չպիտի՞ չիջանէր ահռելի նուաղկոտութեան մէջ, նպատակին չհասած։

Դուքսը ի զուր դիմած էր Բարիզի ամէնէն նշանաւոր բժիշկներուն. անոնցմէ եւ ո՛չ մէկը կրցած էր դարման մը ընել դքսուհիին։

Պ. տը Ռուվրէյ միեւնոյն տանն անոնց կարծիքը առած էր Ժան Կէբարի մասին։ Ամէնէն գիտունները տխրօրէն ցնցած էին գլուխնին, խոստովանելով իրենց անկարողութիւնը այդ մասին, ինչպէս շատ մը ուրիշ պարագաներու մէջ։

Երբ դքսուհին դառնութեամբ կ'ակնարկէր բժիշկներու այս յայտարարութեանց, Բիէր կը գոչէր ուժգին շեշտով մը.

— Ես ալ դատապարտուած, ամէնուն կողմէ լքուած էի. իմ հիւանդութիւնս անբուժելի համարուած էր, սակայն մինչեւ հիմա չէ կրկնուած հիւանդութիւնս… Մանթանէր-Բոչէօղ անուն բժիշկը գտած է դարմանը, զոր թերեւս երկար ատեն փնտռեն իր քաղաքակրթեալ պաշտօնակիցները։

Հրա՛շք, այդ գիտունը յաջողած էր հոն, ուր շատեր չէին կրցած դարման մը ընել։

Ինչո՞ւ համար Բլոթիլտի ամուսինը Ամերիկայէն բերել չէր տար այդ անուս բժիշկը… Բայց միթէ կ'ապրէ՞ր տակաւին։ Պիտի՞ ուզէր Ֆրանսա գալ, շահու խայծէն հրապուրուած մը չըլլալով։

Ի՛նչ փոյթ։ Դուքսը պիտի գրէր այդ այդ բժիշկին… Սակայն պէտք է խոստովանիլ որ, շատ ճղճիմ յոյս մըն էր ատ։

Պ. տը Ռուվրէյ ուրիշ յուսախաբութիւն մըն ալ կրած էր, երբ օժանդակ առնելով Ժանի քոյրը եղող Ժոզէֆին Կէբարը՝ զոր իրեն դէմ հանած էր դիպուածը։

Դուքսը անոր իմաց տալով թէ քովը առած էր եղբայրը, հրաւիրած էր զայն յաճախակի գալ տեսնելու եղբայրը։

Գործաւորուհին փութացած էր Ժանի մօտ, ու իր վայրագ դէմքին վրայ, [illegible] հիւծած, մեծ ուրախութիւն մը ցոլացած էր, Ժանը մահուընէ ազատած տեսնելով։

Պ. տը Ռուվրէյ չէր ուզած արգիլել ըլլալ եղբօր ու քրոջ սրտի փղձկումներուն։ Բայց այս վերջինս մեկնած պահուն, իր սովորական բարեացակամութեամբ հարցաքննած էր զայն։

Այդ կինը գիտէ՞ր Ժանի [illegible] ճշմարիտ պատճառը։

Ժոզէֆին սա բացորոշ պատասխանը տուաւ.

— Ո՛չ, չեմ գիտեր… Թերեւս բաներ մը գիտնամ, բայց չեմ ուզեր ուրիշին յայտնել, քանի որ ինծի վերաբերութիւն ունի։

Դուքսը իսկոյն ըմբռնեց թէ հազուագիւտ նկարագիր ունեցող կնոջ մը հանդէպ կը գտնուէր։ Թերեւս իր խառնուածքին կամ իր վնասակար արհեստին պատճառած անուղղելի աւերումներուն հետեւանօք, Ժոզէֆին Կէբար ընդվզած կին մըն էր։

Գործաւորուհիին անողոք քինախնդրութիւնը ըմբռնելով, դուքսը առաջարկեց Օպէրվիլիէի գործարանէն հեռանալ եւ գալ իր մօտ բնակիլ, քաղքին մէջ կամ գիւղը պաշտօն մը ընդունելով, որուն համար լայն վարձատրութիւն մը պիտի ընէր։

Խիստ նայուածքով մը, պատասխանեց Ժոզէֆին.

— Միթէ զիս չէ՞ք տեսներ որ այդպիսի առաջարկութիւն մը կ'ընէք ինծի… Ես ալ շատ մը տարաբախտ կիներու պէս զոհն եմ այն մարդասպան արհեստներուն, որոնցմով կը զբաղիմ… Մարդկային կեանքի ու ընկերութեան մէկ անզօր հեգնութիւնն է, այնպէս չէ՞։ Դուք ալ չէք կրցած դարման մը տանիլ ընկերական այդ վիճակին, գործադիր պաշտօնի մը գլուխը գտնուելով հանդերձ։

Դուքսը շարժում մը ըրաւ, ընդմիջելու համար Ժոզէֆինի խօսքը, բայց այս վերջինը ատեն չձգեց։

(Շարունակելի)